

z dnia....., zgłoszony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W BIELSKU-BIAŁEJ**

z dnia r.

w sprawie przyjęcia "Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego do roku 2030"

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907, 1940), art. 4 ust. 1 pkt 2, art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 1 ust. 1 i art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 917) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. poz. 2480),

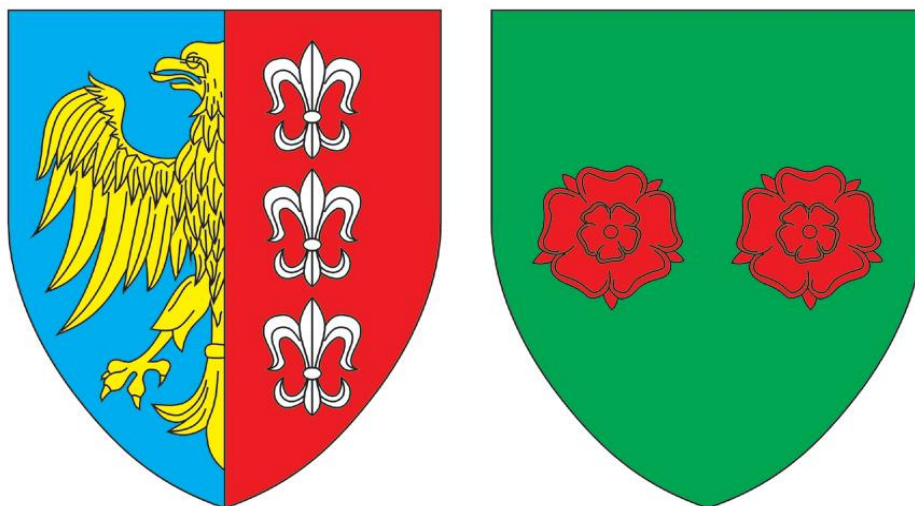
**Rada Miejska
p o s t a n a w i a**

§ 1. Przyjąć "Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego do roku 2030", w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Bielska-Białej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Bielsku-Białej
z dnia 2025

MIEJSKI PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DO ROKU 2030

Bielsko-Biała

Spis treści

Wstęp	1
Diagnoza obszarów ochrony zdrowia psychicznego w Bielsku-Białej	3
Dane demograficzne	3
Dane epidemiologiczne	3
Psychiatryczna opieka ambulatoryjna	3
Leczeni ogółem i po raz pierwszy	3
Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	5
Opieka psychiatryczna w Bielsku-Białej	7
Bielskie Centrum Psychiatrii-Olszówka	7
Szpital Pediatryczny w Bielsku-Białej	9
Centrum Zdrowia Psychicznego FENIKS	10
Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Młodzieży „Nadzieja”	11
Śląska Fundacja Błękitny Krzyż	11
Pomoc społeczna	12
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej	12
Warsztaty Terapii Zajęciowej	17
Środowiskowe Domy Samopomocy	17
Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA”	17
„Centrum” Środowiskowy Dom Samopomocy	21
Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej	22
Placówki Wsparcia Dziennego	24
Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej	24
Oświata	25
Książnica Beskidzka	27
Organizacje pozarządowe	28
Cele i zadania Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	34
I Cel główny	34
II Cel główny	39
Harmonogram realizacji Programu	40
Finansowanie Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	40
Podmioty realizujące i uczestniczące	40
Sprawozdawczość	41
Podsumowanie i prognozowane efekty	42

I. Wstęp

W obliczu dynamicznych zmian społecznych, gospodarczych i technologicznych zdrowie psychiczne staje się jednym z najważniejszych współczesnych wyzwań. Zrozumienie i promowanie zdrowia psychicznego jest kluczowe dla zapewnienia dobrostanu oraz jakości życia mieszkańców. W odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie na wsparcie w tej dziedzinie, Miasto wprowadza Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, który ma na celu stworzenie wszechstronnego systemu wsparcia dla wszystkich mieszkańców.

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia, zdrowie jest pełnym dobrostanem fizycznym, psychicznym i społecznym, a nie wyłącznie brakiem choroby czy niedomagania. Zachowanie równowagi w każdym z wymienionych aspektów jest optymalne dla zachowania zdrowia.

Zdrowie psychiczne to nie tylko brak zaburzeń psychicznych, ale także stan, w którym osoba zdaje sobie sprawę ze swojego potencjału, może sobie radzić ze stresem, pracować efektywnie oraz jest w stanie funkcjonować w społeczeństwie. Zatem zdrowie psychiczne jest ważnym elementem zdrowia publicznego.

Pogorszenie stanu zdrowia czy jego utrata, w tym na płaszczyźnie psychicznej możliwe jest na każdym etapie rozwoju człowieka. Wpływa to na zagrożenia zdrowotne zarówno jednostki jak i jego otoczenia, rodziny i społeczeństwa. Tak jak osoby z zaburzeniami somatycznymi, tak osoby z zaburzeniami psychicznymi wymagają wsparcia, szacunku i równego dostępu do opieki medycznej.

Podstawowym aktem prawnym regulującym problematykę ochrony zdrowia psychicznego jest ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego, zgodnie z którą ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz inne instytucje do tego powołane. W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin oraz osoby fizyczne i prawne.

Wprowadzone 30 października 2023 r. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 określa, iż organy administracji rządowej, samorządowej oraz Narodowy Fundusz Zdrowia biorą udział w realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Rozporządzenie określa strategię działań, których celem jest:

- a) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz doświadczającymi kryzysu psychicznego wszechstronnej i kompleksowej opieki adekwatnej do ich potrzeb:
 - upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej;
 - upowszechnienie nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży opartego o trzy poziomy referencyjne;
 - upowszechnienie i zapewnienie dostępu do specjalistycznych programów terapeutycznych oraz procedur diagnostycznych;
 - upowszednienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego;
 - aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - skoordynowanie dostępnych form opieki i wsparcia;
 - udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom;
- b) prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:

- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przedstawienia wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach;
- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi;
- c) monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu:
 - gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje dotyczące realizacji zadań wynikających z Programu, opracowanie narzędzi i wskaźników transformacji systemu opieki psychiatrycznej oraz monitorowania tego obszaru.

Miejski Program zakłada współpracę różnych podmiotów działających w Bielsku-Białej zgodnie z kompetencjami w wielosektorowych obszarach szeroko rozumianej ochrony zdrowia psychicznego. Szczególną uwagę poświęcono grupom najbardziej narażonym na problemy psychiczne, takim jak dzieci i młodzież, osoby starsze oraz osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej.

II. Diagnoza obszarów ochrony zdrowia psychicznego w Bielsku-Białej

1. Dane demograficzne i epidemiologiczne według stanu na 31.12 danego roku

Tab. 1 Liczba mieszkańców miasta Bielska-Białej wg danych GUS

Rok	Liczba mieszkańców
2018	171 259
2019	170 663
2020	169 756
2021	168 106
2022	166 765
2023	165 127

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

2. Dane epidemiologiczne

W Bielsku-Białej działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego oraz pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi, realizowane są w obszarach:

1. Opieki zdrowotnej,
2. Pomocy społecznej,
3. Oświaty,
4. Organizacji pozarządowych.

Poniżej przedstawione dane obejmują lata 2020-2023 i zostały przygotowane na podstawie danych z zakresu ochrony zdrowia psychicznego (dla miasta Bielska-Białej), otrzymanych z Wydziału Zdrowia Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego Polaków jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych, rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych: alkoholu, narkotyków i leków.

3. Psychiatryczna opieka ambulatoryjna

3.1 Leczeni ogółem i po raz pierwszy

W latach 2020-2023 liczba leczonych ogółem w ambulatoryjnej opiece psychiatrycznej na terenie miasta Bielska-Białej wynosiła: 11642 osób w 2020 r., 13307 osób w 2021 r. 12734 osób w 2022 r. oraz 14 810 osób w 2023r. Leczonych po raz pierwszy najwięcej było w 2021 r. – 2215 osób, co stanowi prawie 17 % ogółu leczonych w 2021 roku.

Tab. 2 Leczeni ogółem i po raz pierwszy w jednostkach ambulatoryjnej opieki psychiatrycznej na terenie miasta Bielska-Białej w latach 2020-2023

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni		Kobiety	
			Liczba	%	Liczba	%
2020	Leczeni ogółem	11 642	4 966	42,66	6 676	57,34
	w tym: leczeni po raz pierwszy	1 964	908	46,23	1 056	53,77
2021	Leczeni ogółem	13 307	5 526	41,53	7 781	58,47
	w tym: leczeni po raz pierwszy	2 215	979	44,20	1 236	55,80
2022	Leczeni ogółem	12 734	5 065	39,78	7 669	60,22
	w tym: leczeni po raz pierwszy	1 564	598	38,24	966	61,76
2023	Leczeni ogółem	14 810	6 045	40,82	8 765	59,18
	w tym: leczeni po raz pierwszy	1 699	700	41,20	999	58,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach

Tab. 3 Chorzy (osoby) leczeni w zakresie zaburzeń psychicznych spowodowanych używaniem alkoholu w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej.

Bielsko-Biała	Leczeni ogółem				Leczeni po raz pierwszy			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
	1298	1307	1354	1351	263	276	195	169

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach

Tab. 4 Chorzy (osoby) leczeni z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej.

Bielsko-Biała	Leczeni ogółem				Leczeni po raz pierwszy			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
	658	763	1023	926	183	134	111	104

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

Tab. 5 Porady i inne świadczenia udzielane w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej w Bielsku-Białej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Ogółem liczba porad z tego:	93.502	101.240	100.720	111.772
porady udzielone przez lekarza	41.959	43.775	41.973	46.660
porady udzielone przez psychologa	21.972	26.341	27.527	28.964
porady udzielone przez innego terapeutę	29.571	31.124	31.220	36.148
Ogółem liczba świadczeń z tego:	45.133	30.231	36.711	36.543
Psychoterapia indywidualna (w osobach)	2540	2831	2873	3014
Psychoterapia grupowa/rodzinna (w osobach)	680	734	1019	1029
Interwencje pracownika socjalnego	1793	1999	1456	1230
Wizyty w środowisku chorego (z wyłączeniem interwencji pracownika socjalnego)	1786	5521	3162	1033
Porady telefoniczne	37.937	18.690	10.834	8633
Skierowanie do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych	397	456	236	301
Sesje terapeutyczne	-	-	17.131	21.303

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdań na formularzu MZ-15 z działalności jednostki leczenia ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych.

3.2 Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje:

- orzeczenia o niepełnosprawności na czas określony dla osób do 16 roku życia,
- orzeczenia dla osób powyżej 16 roku życia o znacznym, umiarkowanym i lekkim stopniu niepełnosprawności (na stałe lub na czas określony),
- odpisy orzeczeń z lat ubiegłych (począwszy od 1997 r.),
- legitymacje osoby niepełnosprawnej (dla dzieci i dorosłych),
- karty parkingowe dla osób niepełnosprawnych i dla placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją i edukacją osób niepełnosprawnych.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności stanowi podstawę do ubiegania się o:

- zatrudnienie w zakładzie pracy chronionej,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych (np. aparaty słuchowe, pampersy, wózki inwalidzkie, kule łokciowe itp.),
- dofinansowanie w ramach programów celowych PFRON,
- uczestnictwo w warsztacie terapii zajęciowej lub zakładzie aktywności zawodowej,
- uzyskanie karty parkingowej,
- uzyskanie dodatku pielęgnacyjnego lub świadczenia pielęgnacyjnego,
- odpis podatku na cele lecznicze i rehabilitacyjne,

- uzyskanie zasiłku stałego,
- inne.

Tab. 6 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych w latach 2020-2023 przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, dla osób do 16 roku życia

Liczba wydanych orzeczeń -symbol	Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych osobom do 16 roku życia w latach 2020-2023				
	2020	2021	2022	2023	Razem
01-U	15	22	36	20	93
02-P	48	31	45	43	167
12-C	93	117	156	164	530
Razem	156	170	237	227	790

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej

Znaczenie symboli:

01-U – upośledzenie umysłowe

02-P – choroby psychiczne

12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe

Tab. 7 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności na dzień 31.12.2023 r. wydanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności – ogółem dla osób powyżej 16 r. ż.

Rok	Liczba orzeczeń ogółem z kodem 12-C	w tym: stopień niepełnosprawności		
		lekki	umiarkowany	znaczny
2019	17	0	9	8
2020	15	1	4	10
2021	32	0	20	12
2022	30	0	17	13
2023	52	0	31	21
RAZEM	146	1	81	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej

Tab. 8 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności na dzień 31.12.2023 r. wydanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności - ogółem – ogółem dla osób powyżej 16 r. ż.

Rok	Liczba orzeczeń ogółem z kodem 01-U	w tym: stopień niepełnosprawności		
		lekki	umiarkowany	znaczny
2019	42	4	11	27
2020	33	3	7	23
2021	33	1	10	22
2022	37	1	9	27
2023	52	3	10	39
RAZEM	197	12	47	138

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej

Tab. 9 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności na dzień 31.12.2023 r. wydanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności – ogółem – ogółem dla osób powyżej 16 r. ż.

Rok	Liczba orzeczeń ogółem z kodem 02-P	w tym: stopień niepełnosprawności		
		lekki	umiarkowany	znaczny
2019	431	51	277	103
2020	324	29	212	83
2021	341	30	223	88
2022	370	30	238	102
2023	459	43	276	140
RAZEM	1925	183	1226	516

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej

3.3 Opieka psychiatryczna w Bielsku-Białej.

3.3.1 Bielskie Centrum Psychiatrii–Olszówka udziela ambulatoryjnych, dziennych i całodobowych świadczeń zdrowotnych dla dorosłych, w zakresie psychiatrii i uzależnień oraz profilaktyki i promocji zdrowia dla osób dorosłych, w tym świadczeń diagnostycznych, leczniczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, realizowanych przy współpracy z uprawnionymi podmiotami.

W ramach Bielskiego Centrum Psychiatrii działa:

Punkt Zgłoszeniowo–Koordynacyjny (PZK) w ramach Poradni Zdrowia Psychicznego, oferta skierowana jest dla osób będących w nagłym kryzysie psychicznym, którzy potrzebują natychmiastowego wsparcia psychiatrycznego lub psychologicznego. Osoby takie przyjmowane są bez wcześniejszego umawiania terminu. PZK funkcjonuje w Bielsku-Białej przy ul. Olszówka 102 oraz ul. Mostowa 1.

Poradnia Zdrowia Psychicznego (PZP) celem PZP jest udzielanie świadczeń indywidualnych w zakresie psychiatrii i psychologii, leczenie i diagnostyka. W ramach pracy PZP jest też udzielanie świadczeń środowiskowych oraz wsparcie pracownika socjalnego.

Oddział Dzienny Psychiatryczny Ogólny „A” i „B” kieruje swoją ofertę terapeutyczną do pacjentów z zaburzeniami psychicznymi z wyłączeniem zaburzeń spowodowanych uzależnieniem od alkoholu i substancji psychoaktywnych. Pobyt na oddziale jest oparty na własnej motywacji do leczenia, a jego celem jest: profilaktyka nawrotów choroby, wzmacnianie motywacji do zmiany, zwiększanie zasobów pacjenta w radzeniu sobie z chorobą, przywracanie zdolności do pełnienia różnych ról społecznych. W oddziale łączy się terapię grupową, terapię indywidualną i farmakoterapię. Praca terapeutyczna uzupełniana jest psychoedukacją, elementami terapii zajęciowej i muzykoterapii, spotkaniami z pracownikiem socjalnym a w razie potrzeb również z rodziną pacjenta.

Oddział Dzienny Psychiatryczny Rehabilitacyjny zorganizowany jest z myślą o pacjentach przewlekle chorych psychicznie, z deficytami w zakresie funkcjonowania społecznego. Celem oddziaływań rehabilitacyjnych i terapeutycznych jest zmniejszenie ograniczeń związanych z przebiegiem choroby i jej leczeniem, wypracowanie możliwości bardziej samodzielnego funkcjonowania, przeciwdziałanie wtórnym następstwom choroby. W oddziale prowadzone jest leczenie w oparciu o oddziaływania psychospołeczne w połączeniu z farmakoterapią, terapię grupową i indywidualną. Wykonywane są treningi umiejętności społecznych, umiejętności związanych z codziennym funkcjonowaniem, treningi aktywnego udziału we własnym leczeniu, terapia zajęciowa, artystyczna i muzykoterapia.

Oddział Psychiatryczny Ogólny z pododdziałem Rehabilitacji Psychiatrycznej

Zadaniem Oddziału Psychiatrycznego Ogólnego jest całodobowe leczenie osób z zaburzeniami psychicznymi, udzielanie świadczeń diagnostycznych, udzielanie świadczeń w oparciu o społeczność terapeutyczną, farmakoterapia, psychoedukacja i psychoterapia.

Zadaniem Pododdziału Rehabilitacji Psychiatrycznej jest całodobowa rehabilitacja i readaptacja osób z zaburzeniami psychicznymi, farmakoterapia, udzielanie świadczeń diagnostycznych, rehabilitacja zaburzeń funkcjonowania życiowego, treningi behawioralne, psychoedukacja, terapia grupowa i indywidualna.

Ośrodek Rehabilitacyjny dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych (ORUSP), zadaniem ośrodka jest całodobowa terapia uzależnienia, psychoedukacja, indywidualne konsultacje psychologiczne, terapia zajęciowa i rekreacyjna, leczenie somatyczne, udzielanie świadczeń w oparciu o społeczność terapeutyczną.

Oddział Dzienny Zaburzeń Nerwicowych (ODZN) jest oddziałem psychoterapeutycznym. Celem pracy oddziału jest leczenie pacjentów z diagnozą zaburzeń nerwicowych, odżywiania i osobowości, metodą psychoterapii grupowej prowadzonej w nurcie psychodynamicznym. Przyjęcie do ODZN poprzedzone jest, obligatoryjnie, indywidualnymi spotkaniami z psychoterapeutą, odbywającymi się w ramach współpracy z Poradnią Leczenia Nerwic.

Poradnia Leczenia Nerwic (PLN)

Program pracy w ramach PLN obejmuje diagnozę psychologiczną (zaburzenia nerwicowe, odżywiania i osobowości), przygotowanie do psychoterapii grupowej w Oddziale Dziennym Zaburzeń Nerwicowych, kontynuacja wsparcia psychoterapeutycznego po zakończeniu terapii w ODZN.

Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia.

Zadaniem poradni jest diagnostyka, leczenie i rehabilitacja osób uzależnionych od alkoholu, leczenie i rehabilitacja osób współuzależnionych, działania konsultacyjno-edukacyjne dla rodzin osób uzależnionych.

Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych.

Zadaniem poradni jest diagnostyka, leczenie i rehabilitacja osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, leczenie i rehabilitacja osób współuzależnionych, działania konsultacyjno-edukacyjne dla rodzin osób uzależnionych.

Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) zajmują się kompleksową rehabilitacją społeczno-zawodową. Oferują nowoczesne programy rehabilitacyjne oparte na 10 tematycznych pracowniach: rozwoju zawodowego „Leśna Kawiarenka”, manufaktury cukierniczej, ogrodniczo-technicznej, fotograficzno-komputerowej, gospodarstwa domowego, krawieckiej, ceramicznej, rękodzieła artystycznego, biurowo-dekoratorskiej.

3.3.2 Szpital Pediatryczny w Bielsku-Białej

Oddział całodobowy dysponuje 30 miejscami. Ofertę leczenia kieruje do pacjentów cierpiących z powodu:

- zaburzeń psychotycznych dla pacjentów do 18 roku życia.
- zaburzeń afektywnych (nastroju) dla pacjentów do 18 roku życia.
- zaburzeń nerwicowych dla pacjentów do 18 roku życia.
- zaburzeń odżywiania się dla pacjentów do 18 roku życia.
- zaburzeń zachowania i emocji dla pacjentów do 18 roku życia.

Długość pobytu uzależniona jest od indywidualnej problematyki, po okresie wstępnej diagnozy (ok. 3 tygodnie) następuje decyzja dotycząca dalszego procesu terapeutycznego z określeniem długości i celu pobytu (pobyty ukierunkowane na stabilizację stanu psychicznego lub pobyty terapeutyczne).

Metody leczenia:

- psychoterapia grupowa,
- zebrania społeczności,
- psychorysunek,
- muzykoterapia,
- zajęcia rekreacyjne,
- zajęcia ruchowe,
- terapia zajęciowa,
- arteterapia,
- trening umiejętności społecznych,
- farmakoterapia.

Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży

- wizyta u Psychiatry
- wizyta u Psychologa
- terapia indywidualna
- terapia rodzinna

Oddział Dzienny Psychiatryczny Rehabilitacyjny dla Dzieci i Młodzieży

Oddział dysponuje 15 miejscami dla dzieci i młodzieży w trakcie roku szkolnego oraz wakacji. Do oddziału kierowani są pacjenci z zaburzeniami emocjonalnymi, adaptacyjnymi, depresyjnymi związanymi z kryzysem adolescencji, trudnościami rodzinnymi, szkolnymi oraz społecznymi. Zajęcia prowadzone są w mniejszych grupach, liczących 6-8 osób.

Oddziaływanie terapeutyczne ukierunkowane jest na zrozumienie przyczyn trudności, zmianę w obszarze poznawczym, emocjonalnym i społecznym oraz zapobieganie nawrotom choroby i prowadzone jest poprzez:

- psychoterapię grupową i indywidualną,

- zebrania społeczności terapeutycznej,
- psychorysunek,
- socjoterapię,
- trening umiejętności społecznych,
- terapię zajęciową, w tym:
 - muzykoterapię,
 - relaksację,
 - zajęcia ruchowe,
 - warsztaty kulinarne,
 - arteterapię i choreoterapię,
 - zajęcia rekreacyjne.

Po przyjęciu na Oddział wspólnie z pacjentem ustalany jest indywidualny program terapeutyczny uwzględniający jego potrzeby i możliwości realizacji.

Ponadto prowadzone są oddziaływania wspierające system rodzinny oraz środowisko społeczne pacjenta (szkoła, instytucje pomocowe). Terapia i psychoedukacja rodziców/opiekunów prawnych umożliwia dzielenie się swoimi doświadczeniami i pracę nad poprawą wzajemnych relacji w rodzinie.

Zespół terapeutyczny pracuje w podejściu systemowym, psychodynamicznym i psychoanalitycznym.

Punkt konsultacyjny w ramach oddziału całodobowego

- konsultacje pacjentów z innych szpitali,
- konsultacje pacjentów przywiezionych przez Zespół Ratownictwa Medycznego,
- planowe przyjęcia na oddział Psychiatryczny dla Dzieci i Młodzieży.

Oprócz Bielskiego Centrum Psychiatrii – Olszówka oraz Szpitala Pediatrycznego na terenie miasta Bielska-Białej funkcjonują następujące placówki psychiatrycznej opieki zdrowotnej: Centrum Zdrowia Psychicznego FENIKS, SPZOZ Obwód Lecznictwa Kolejowego – Poradnia Zdrowia Psychicznego, Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Młodzieży „Nadzieja” oraz Śląska Fundacja Błękitny Krzyż działające w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia.

3.3.3 Centrum Zdrowia Psychicznego FENIKS - Ośrodek w Bielsku-Białej składa się z Oddziału Dziennego dla Dzieci i Młodzieży oraz Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży. W poradni prowadzona jest diagnostyka i leczenie osób z zaburzeniami psychicznymi. Obejmują one porady lekarskie, pomoc psychologiczną w tym psychoterapię, psychoterapię grupową, wsparcie psychospołeczne, psychoedukację, interwencje środowiskowe.

Oddział Dzienny dla Dzieci i Młodzieży - przyjęcie na oddział dzienny odbywa się w oparciu o diagnozę według klasyfikacji WHO ICD-10, za pośrednictwem Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w Bielsku-Białej.

Czas trwania zajęć na DOP wynosi 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8 00 do 13.00 zgodnie z planem tygodniowym.

Przewidziana grupa wiekowa przyjmowanych pacjentów na Dzienny Oddział Psychiatryczny jest od 10 do 15 roku życia. Pacjenci przebywający na DOP w godzinach popołudniowych realizują obowiązek szkolny w trybie indywidualnym na terenie miejsca zamieszkania.

Pozostałe grupy terapeutyczne realizowane w ramach Dziennego Oddziału Psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży odbywają się w godzinach popołudniowych i skierowane są one do osób z trudnościami emocjonalnymi, oraz w funkcjonowaniu społecznym, które realizują obowiązek szkolny w trybie stacjonarnym do 18 roku życia. Kwalifikacja pacjentów na grupy

terapeutyczne organizowana jest przez zespół terapeutyczny DOP oraz ordynatora oddziału - psychiatrę dzieci i młodzieży.

3.3.4 Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Młodzieży „Nadzieja” - Ośrodek Nadzieja jest zakładem leczniczym wpisanym do Rejestru Pomiotów Wykonujących Działalność Leczniczą i świadczy usługi zdrowotne w zakresie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż świadczenia szpitalne, a w szczególności leczenie uzależnień - rehabilitacja w systemie całodobowej opieki stacjonarnej dla dzieci i młodzieży w wieku 13-18 lat uzależnionych od substancji psychoaktywnych, a w wyjątkowych przypadkach tj. wiek rozwojowy pacjenta i inne, także dla pacjentów powyżej 18 roku życia uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Centrum Terapii i Wspierania Rodziny „Nadzieja” - jest zakładem leczniczym wpisanym do Rejestru Pomiotów Wykonujących Działalność Leczniczą. Zespół Centrum tworzą specjaliści – lekarz psychiatra, specjaliści psychoterapii uzależnień, psychoterapeuci w trakcie certyfikacji, psychologowie, psychotraumatolog, terapeuta CANDIS (program terapeutyczny dla osób mających problemy z powodu używania marihuany lub haszyszu), terapeuta Biofeedback, trenerzy Terapii Umiejętności Społecznych. W ramach Centrum działają trzy komórki organizacyjne:

- 1) poradnia leczenia uzależnień, która udziela świadczeń w zakresie leczenia uzależnień w formie wizyt diagnostycznych, sesji psychoterapii indywidualnej, porad psychiatrycznych, poradnictwa rodzinnego oraz grupy terapeutycznej dla osób współuzależnionych,
- 2) poradnia psychologiczna dla dzieci, która udziela świadczeń w formie konsultacji psychologicznych i psychoterapii oraz warsztatów dla dzieci Treningu Umiejętności Społecznych,
- 3) poradnia psychologiczna, która udziela świadczeń w formie: konsultacji psychologicznych i psychoterapii indywidualnej oraz rodzinnej; dodatkowo od 2023 r. w poradni w ramach kontraktu z NFZ realizowany jest program pilotażowy dla osób z doświadczeniem traumy.

Punkt konsultacyjny ds. uzależnień - w ramach punktu konsultacyjnego prowadzone są działania w trybie ambulatoryjnym w formie konsultacji/poradnictwa indywidualnego – psychologicznego i prawnego oraz spotkań grupowych – grupa wsparcia dla rodziców dzieci uzależnionych od środków psychoaktywnych, grupy terapeutyczno-rozwojowe dla dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem i uzależnionych, grupa terapeutyczno-rozwojowa dla młodzieży z innym zaburzeniami psychicznymi (m.in. samookaleczenia).

3.3.5 Śląska Fundacja Błękitny Krzyż - Główne cele Fundacji to: przeciwdziałanie wszelkim formom i przejawom patologii społecznej, w tym narkomanii, alkoholizmowi, przemocy.

Ośrodek Readaptacyjny w Bielsku-Białej wraz z oddziałem w Pszczynie – prowadzi terapie oraz oferuje zakwaterowanie z wyżywieniem osób uzależnionych od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, czynności nałogowych oraz osób opuszczających zakłady karne.

Poradnie Psychologiczne dla dzieci i młodzieży w Czechowicach-Dziedzicach oraz Żywcu – I poziom referencyjny (odpowiada Ośrodkom Środowiskowej Opieki dla Dzieci i Młodzieży, w nowym modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży). Poradnie działają w ramach kontraktu z NFZ, bez rejonizacji.

W poradniach udzielana jest pomoc psychologiczna, psychoterapeutyczna i pedagogiczna, dzieciom przeżywającym trudności emocjonalne, zmiany nastroju, lęki, zachowania autodestrukcyjne, zaburzenia zachowania, obniżony nastrój. Oddziaływaniami są również objęci ich rodzice/opiekunowie.

W Miejskim Ośrodku Terapii Uzależnień udzielana jest pomoc i prowadzona jest terapia w trybie ambulatoryjnym osób z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych, od czynności

oraz ich rodzin i bliskich (osoby z syndromem współzależnienia, z syndromem Dorosłego Dziecka Alkoholików / Dorosłego Dziecka z rodziny Dysfunkcyjnej). W ramach placówki działają: ***Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Dzienny Oddział Uzależnień Behawioralnych, grupy terapeutyczne dla osób uzależnionych*** (podstawowa, intensywna, zaawansowana); terapia indywidualna. Ponadto prowadzone są również: ***terapię dla członków rodzin i osób bliskich (terapia indywidualna oraz grupowa)***. Podczas cyklu terapeutycznego odbywają się Wyjazdowe Sesje Terapeutyczne.

Śląska Fundacja Błękitny Krzyż dodatkowo przyczynia się do szerzenia wiedzy na temat promocji zdrowia psychicznego m.in. poprzez: prowadzenie działań w mediach społecznościowych promujących działania fundacji, jak i podnoszenia świadomości społecznej na temat zagrożeń i czynników chroniących zdrowie psychiczne (Facebook, Instagram).

Ponadto na terenie miasta funkcjonuje wiele prywatnych podmiotów.

3.4. Pomoc Społeczna

Instytucje działające w zakresie pomocy społecznej zapewniają osobom z zaburzeniami psychicznymi różnorodne formy opieki i wsparcia. Na terenie miasta Bielska-Białej funkcjonują: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, dwa Środowiskowe Domy Samopomocy, Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Placówki Wsparcia Dziennego, Warsztaty Terapii Zajęciowej.

3.4.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, wsparcia społecznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym realizuje m.in.:

Specjalistyczne usługi opiekuńcze

Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania, na terenie miasta Bielska-Białej, celem jest pomoc podopiecznym w nabyciu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza kształtowanie umiejętności zaspokajania potrzeb życiowych, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, wspieranie, motywowanie i asystowanie w codziennych czynnościach. Zakres usług dostosowany jest do indywidualnych potrzeb podopiecznego.

Tab. 10 Liczba osób objętych pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz liczba zrealizowanych świadczeń specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2021-2023

Rok	Ilość osób objętych pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2021-2023	Liczba świadczeń*
2021	63 w tym: 20 osób samotnych, 43 osoby posiadające rodzinę	3.573
2022	61 w tym: 22 osoby samotne, 39 osób posiadających rodzinę	2.992
2023	56 w tym: 16 osób samotnych, 40 osób posiadających rodzinę	3.001

* za świadczenie przyjmuje się 1 godzinę zegarową realizacji usługi
Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

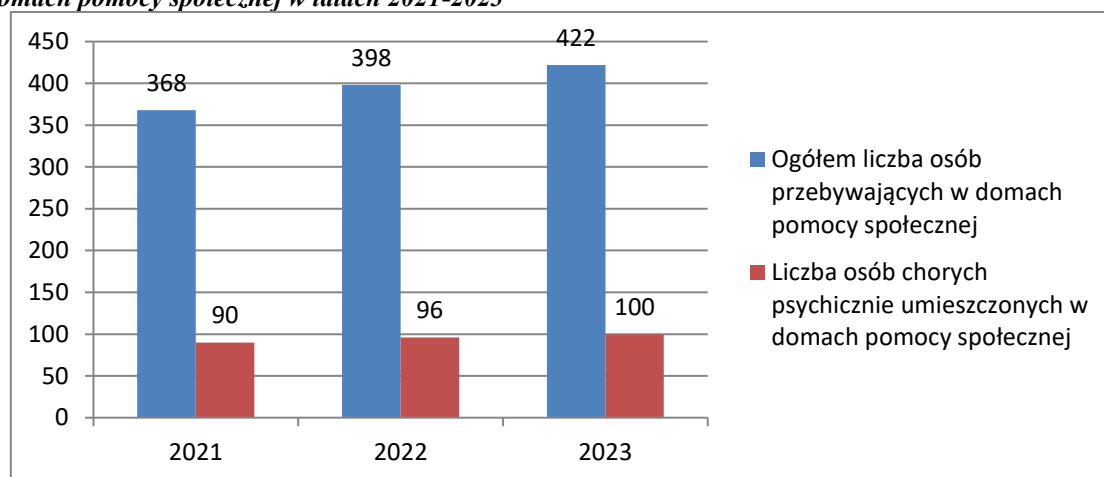
Osoby objęte pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi mogą również korzystać ze wsparcia w formie usług opiekuńczych, uzyskując w ten sposób kompleksowe wsparcie.

Dużą grupę osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych stanowią osoby cierpiące na schizofrenię oraz inne ciężkie zaburzenia psychiczne (depresja, stany lękowe). Dominującą cechą zaburzeń wszystkich podopiecznych jest wycofanie społeczne przejawiające się ograniczonymi i zaburzonymi kontaktami społecznymi, izolacją, bezradnością. Rodziny tych osób są zagubione i także wymagają pomocy w zrozumieniu specyfiki chorób psychicznych, potrzebują wsparcia w zapewnieniu opieki bliskim. Praca terapeutów w środowiskach w dużej mierze polega na dbaniu o poprawę komunikacji społecznej, wsparciu psychicznym, wprowadzaniu treningów lekowych, higienicznych, gospodarczych i budżetowych. Efektywność usług jest wysoko oceniana przez podopiecznych, którzy zabiegają o ich kontynuację. Dzięki usługom specjalistycznym zmniejsza się ilość i czas hospitalizacji, a sam pobyt w szpitalu dla pacjentów nie jest już tak dużym przeżyciem.

Umieszczanie osób z zaburzeniami psychicznymi w domach pomocy społecznej i pokrywanie kosztów ich pobytu w tych placówkach.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych są kierowane do domów pomocy społecznej. Miasto Bielsko-Biała na swoim terenie nie dysponuje domem pomocy społecznej przeznaczonym dla osób przewlekle psychicznie chorych. Mieszkańcy Bielska-Białej, którzy ze względu na stan swojego zdrowia psychicznego wymagają skierowania do tego typu placówek, najczęściej umieszczani są w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych położonych na terenie województwa śląskiego oraz małopolskiego. Czas oczekiwania na przyjęcie do tego typu placówek nie przekracza 3 miesięcy.

Wykres 1 . Liczba mieszkańców Miasta Bielska-Białej z zaburzeniami psychicznymi przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2021-2023

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

Praca socjalna

Kolejną bardzo ważną formą wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin jest praca socjalna - działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie

odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych. Prowadzona jest w oparciu o dokonanie diagnozy sytuacji klienta przez pracownika socjalnego, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osoby lub rodziny. W 2023 roku pracą socjalną objęto **376** osób z zaburzeniami psychicznymi z czego **155** zachęcono do podjęcia leczenia w poradni zdrowia psychicznego i poradni leczenia uzależnień. Skierowano **20** wniosków do sądu o umieszczenie w domu pomocy społecznej bez zgody osoby oraz **5** wniosków o przyjęcie bez zgody osoby do szpitala psychiatrycznego.

Usługi Asystenta Rodziny

Rodziny wymagające wsparcia w procesie przezwyciężania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych mogą skorzystać z usług asystenta rodziny. Asystent rodziny jako przedstawiciel systemu wsparcia rodziny, ma za zadanie wspomagać rodzinę w osiągnięciu przez nią stabilizacji życiowej, umożliwiającej prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Należy podkreślić, że do asystentury rodzinnej kierowane są głównie rodziny wieloprotblemowe, które często nie posiadają prawidłowych wzorców rodzinnych i społecznych, doświadczane traumami, negatywnymi przeżyciami, posiadające niepełnosprawności i zaburzenia psychiczne ograniczające ich możliwości samodzielnego funkcjonowania. Duża część rodzin boryka się z problemami uzależnień oraz zjawiskiem przemocy w rodzinie. Ponadto w ostatnich latach wzrosła liczba dzieci wykazujących problemy psychiczne i emocjonalne. Wsparcie udzielane przez asystentów rodzin wpływa korzystnie na poprawę i utrzymanie stanu zdrowia członków rodzin na optymalnym poziomie.

W **2023 roku** z asystentury rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej skorzystało **149** rodzin z czego **55** rodzin borykało się z problemami zdrowia psychicznego.

Asystenci rodzin w 2023 roku wspierali i towarzyszyli w leczeniu i rehabilitacji **91** osobom z zaburzeniami psychicznymi (w tym z niepełnosprawnością intelektualną), w tym **34** osobom dorosłym i **57** dzieciom. Dzięki współpracy asystentów rodziny z rodzinami **50** dzieci uzyskało diagnozę i podjęło leczenie bądź terapię.

Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo Specjalistyczne w Dziale Pieczy Zastępczej świadczy usługi dla:

- dzieci przeżywających problemy adaptacyjno – społeczne, rozwojowe, rodzinne;
- młodzieży, która ma problemy osobiste, rodzinne lub społeczne;
- osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej z różnych powodów: choroba, śmierć bliskiej osoby, utraty pracy, itp.;
- osób, które czują narastające trudności w porozumiewaniu się z najbliższymi: dziećmi, współmałżonkiem, rodzicami.

Pomoc jest udzielana w formie konsultacji oraz poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego oraz konsultacji rodzicielskich i wychowawczych. Konsultacje mogą obejmować parę, rodziców z dzieckiem lub odbywać się indywidualnie.

W roku **2023** objęto poradnictwem specjalistycznym **253** osoby, w tym udzielono:

- **962** konsultacji indywidualnych

- 1199 sesji psychoterapeutycznych
- 40 sesji małżeńskich/par

Działania realizowane w siedzibie Miejskiego Centrum Usług Społecznościowych w roku 2023

1) Strefa kreatywności dla osób z niepełnosprawnością

Działania postrewalidacyjne, realizowane w ramach krótkookresowego dziennego pobytu, których celem jest maksymalizowanie potencjału rozwojowego osoby niepełnosprawnej, opuszczającej kształcenie specjalne, zmierzające do jak największego usamodzielnienia i możliwie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, realizowane poprzez:

- zajęcia zapobiegające stygmatyzacji i dyskryminacji osób z niepełnosprawnością;
- zajęcia edukacyjne, aktywizujące do poprawy życia społecznego, rozwijające umiejętności i zainteresowania, przeciwdziałające wykluczeniu cyfrowemu;
- zajęcia prozdrowotne, ruchowe oraz rekreacyjne;
- organizowanie wycieczek lokalnych, przybliżających walory turystyczne Bielska-Białej.

Liczba osób objęta wsparciem – 7 osób, w tym:

- 6 osób z niepełnosprawnością intelektualną
- 1 osoba z niepełnosprawnością intelektualną i psychiczną.

2) Strefa usług dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielných

Działania ukierunkowane na wsparcie opiekunów faktycznych osób niesamodzielných w celu zapobiegania umieszczaniu osób niepełnosprawnych w opiece instytucjonalnej oraz jak najdłuższego świadczenia opieki w środowisku zamieszkania, realizowane poprzez:

- zajęcia indywidualne i grupowe w zakresie poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, socjalnego oraz działania środowiskowe);
- prowadzenie warsztatów i spotkań rozwijających zainteresowania i aktywne spędzanie wolnego czasu;
- działania polegające na wsparciu grupy, którą łączy podobna historia oraz trudności związane z wychowaniem i opieką osób niesamodzielných;
- działania w postaci integracji grupowej opiekunów faktycznych, która wpływa na budowanie pozytywnych relacji społecznych oraz zaufanie;
- działania poprawiające poziom jakości życia oraz wzmacniające poziom motywacji i samooceny.

Liczba osób objęta wsparciem – 8 osób.

3) Klub Integracji Społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

Działalność KIS ma na celu reintegrację zawodową i społeczną m.in. poprzez:

- działania diagnostyczne (Diagnoza Potencjału Zawodowego; Diagnoza Potencjału Społecznego oraz utworzenie Indywidualnego Planu Działania);
- działania terapeutyczne (rozmowy wspierająco-doradcze oraz spotkania z psychologiem);
- działania edukacyjno-pomocowe, tj. pomoc w poszukiwaniu pracy, doradztwo zawodowe, zajęcia komputerowe, poradnictwo socjalne, organizacja alternatywnych form spędzania wolnego czasu, rozwój zainteresowań oraz spotkania integracyjne w terenie.

Liczba uczestników – 53 osób, w tym:

- osoby z niepełnosprawnością z chorobami psychicznymi – 1 osoby

4) Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2023

Program skierowany jest do osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Głównym celem programu jest zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnością, poprzez:

- aktywne wpływanie na poprawę jakości i komfortu życia oraz umożliwienie jak najbardziej niezależnego i samodzielnego życia (w zależności od stanu zdrowia uczestnika);
- uczestniczenie w życiu społecznym, wspólne spędzanie czasu, możliwość korzystania z dóbr kultury, sportu i rekreacji, aby przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu i dyskryminacji osób z niepełnosprawnością;
- budowanie relacji z drugim człowiekiem, rozmowy wspierające, wpływanie na dobre samopoczucie psychiczne, wzmacnianie wiary we własne możliwości oraz motywowanie do działań;
- usługa asystentury to nie tylko zapewnienie pomocy i wsparcia dla uczestnika programu, ale to również pomoc i wytchnienie dla rodziny, a tym samym zadbanie przez nich o własne zdrowie fizyczne i psychiczne oraz dobre samopoczucie.

Z usług 96 asystentów skorzystało 125 podopiecznych, w tym:

- ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 104 osoby (wśród nich 73 osoby z niepełnosprawnością sprzężoną),
- 20 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,
- 1 dziecko w wieku do 16 roku życia.

Działania realizowane przez Ośrodki Wsparcia dla Osób Starszych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

Mając na uwadze, że rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych rośnie wraz z wiekiem, osiągając najwyższy poziom wśród osób powyżej 65 roku życia w Ośrodkach Wsparcia Dla Osób Starszych realizowane są warsztaty informacyjno-edukacyjne, treningi oraz zajęcia mające na celu promocję zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym. Do Ośrodków Wsparcia Dla Osób Starszych mogą uczęszczać osoby powyżej 60 roku życia. Działania realizowane w latach 2021-2023 obrazuje poniższa tabela.

Tab. 11: Działania realizowane w Ośrodkach Wsparcia dla Osób Starszych

NAZWA DZIAŁANIA	LICZBA OSÓB OBJĘTYCH DZIAŁANAMI		
	2021	2022	2023
warsztaty profilaktyczno-edukacyjne	252	271	308
treningi zdolności poznawczych	252	271	308
treningi pamięci	252	271	308
zajęcia integrujące	252	271	308
zajęcia relaksacyjne	252	271	308
zajęcia indywidualne	183	212	268

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

3.4.2. Warsztaty Terapii Zajęciowej

To forma pomocy osobom z niepełnosprawnościami przygotowująca do podjęcia pracy, dająca możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Podstawowym celem WTZ jest rehabilitacja społeczna i zawodowa, zmierzająca do ogólnego rozwoju uczestnika, poprawy jego sprawności psychofizycznej, zaradności oraz przystosowanie do możliwie niezależnego i samodzielnego życia w środowisku społecznym.

Warsztaty terapii zajęciowej są placówką pobytu dziennego, w której prowadzone są zajęcia terapeutyczne, kulturalno-oświatowe, sportowe, turystyczne, dodatkowe zajęcia rehabilitacyjne.

Terapię prowadzoną w warsztacie realizuje się na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika. W programie określa się formy i zakres rehabilitacji, metody i zakres nauki umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, umiejętności zawodowych, które pozwalają uczestniczyć w szkoleniu zawodowym albo podjąć pracę. Określone są także formy współpracy z rodziną lub opiekunami, planowane efekty rehabilitacji oraz osoby odpowiedzialne za realizację programu rehabilitacji.

Na terenie Bielska-Białej działają następujące Warsztaty Terapii Zajęciowej:

1. prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „PORT” – 50 miejsc,
2. prowadzony przez Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki” – 30 miejsc
3. prowadzony przez Bielskie Centrum Psychiatrii – Olszówka - 50 miejsc.

3.4.3. Środowiskowe Domy Samopomocy

Na terenie miasta Bielska-Białej funkcjonują dwa środowiskowe domy samopomocy:

- Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA” – jednostka organizacyjna Miasta Bielska-Białej,
- „Centrum” Środowiskowy Dom Samopomocy – jednostka organizacyjna Powiatu Bielskiego.

Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA”

Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA” w Bielsku-Białej (dalej: ŚDS „PODKOWA”, Dom) to ośrodek wsparcia dziennego dla osób przewlekle psychicznie chorych - ŚDS typ A – 42 miejsca, dla osób z niepełnosprawnością intelektualną - ŚDS typ B – 20 miejsc oraz dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych - ŚDS typ C – 25 miejsc, dysponuje łącznie 87 miejscami.

Głównym celem działalności Domu jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi kompleksowego wsparcia dostosowanego do ich potrzeb, tak by jak najdłużej funkcjonowały one w środowisku lokalnym, bez konieczności zapewnienia opieki długoterminowej w placówkach całodobowych. Cel ten jest realizowany poprzez szereg usług. Są to m.in. treningi umiejętności społecznych, takie jak:

1. Trening funkcjonowania w życiu codziennym, w tym trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening higieniczny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi. Realizacja powyższych treningów przekłada się dla Uczestników na doposażenie w umiejętności niezbędne do:
 - dbania o higienę osobistą w możliwie największym zakresie samodzielności,
 - planowania, przygotowywania i spożywania posiłków,
 - utrzymywania czystości na terenie ŚDS „PODKOWA” oraz w miejscu zamieszkania,
 - obsługi urządzeń (zmywarki, narzędzi kuchennych, komputera, sprzętu gospodarstwa domowego),
 - racjonalnego gospodarowania własnymi środkami finansowymi.

2. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów w tym: kształtowanie pozytywnych relacji Uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami – w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury itp. Realizacja powyższego treningu przekłada się dla Uczestników na doposażenie w umiejętności niezbędne do:
 - radzenia sobie w sytuacjach trudnych poprzez nazwanie ich oraz poprzez nazwanie emocji im towarzyszących,
 - nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z innymi osobami, również za pośrednictwem telefonów.
3. Trening umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej. Realizacja tego typu treningu pozwala na zrozumienie i podjęcie odpowiedniego działania, aby móc odpowiadać na potrzeby Uczestników.
4. Trening umiejętności spędzania czasu wolnego w tym: rozwijanie zainteresowań audycjami telewizyjnymi, Internetem, udziałem w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych. Realizacja powyższych treningów przekłada się dla Uczestników na doposażenie w umiejętności niezbędne do:
 - korzystania z oferty kulturalnej w mieście, np. wystawy, koncerty,
 - podejmowanie aktywności związanej z rekreacją i wypoczynkiem np. spacer, wycieczki,
 - korzystania z Internetu,
 - wybierania programów telewizyjnych zgodnie z indywidualnymi potrzebami, możliwościami – zwrócenie uwagi na wartość przekazywanych komunikatów.

W ŚDS „POKOWA” jest realizowana terapia zajęciowa w pracowniach kulinarnych, rękodzieła, komputerowej, rekreacyjnej, stolarskiej, ogrodniczej, witrażowej, plastycznej i ceramicznej zgodnie z planami pracy w poszczególnych pracowniach. Powstałe wyroby prezentowane są na wystawach i okolicznościowych kiermaszach.

Pozostałe formy pracy ŚDS „PODKOWA”:

- Społeczność terapeutyczna DALLAS, której celem jest bieżąca ocena stanu psychofizycznego Uczestnika, inicjowanie działań samopomocowych oraz psychoedukacja.
- Konsultacje indywidualne i poradnictwo - kontakt z lekarzem psychiatrą, psychologiem oraz pracownikiem socjalnym, których efektem jest usprawnienie funkcjonowania Uczestnika w różnych sferach życia.

Na terenie Domu działa Klub Integracyjny (realizowany w ŚDS typ A i B), funkcjonuje dwa razy w tygodniu, popołudniami. Zajęcia klubowe mają charakter otwarty, dedykowane są osobom oczekującym na przyjęcie do ŚDS „PODKOWA” oraz byłym uczestnikom. Oferta spotkań klubowych obejmuje:

- kontakt indywidualny z terapeutami, pracownikiem socjalnym,
- zajęcia integracyjne oraz imprezy okolicznościowe.

Istotnym elementem udzielanego wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi jest współpraca z ich rodzinami. Obejmuje ona kontakt indywidualny, spotkania o charakterze wspierająco-edukacyjnym oraz grupy wsparcia dla rodzin Uczestników. Członkowie rodzin mogą korzystać z porad i konsultacji pracownika socjalnego, psychologa oraz lekarza psychiatry, a także integrować się we własnym gronie.

Przy ŚDS „PODKOWA” funkcjonują trzy mieszkania treningowe zlokalizowane w centrum miasta. Rodzaj i zakres wsparcia osoby korzystającej z mieszkania treningowego określony jest w programie usamodzielniania, który w zależności od oceny sytuacji osoby korzystającej z pomocy ulega modyfikacji. Na 1 m-c przed upływem terminu realizowanej decyzji

dokonywane jest podsumowanie realizacji programu usamodzielniania mieszkańca mieszkania treningowego.

W 2023 r. z usług w ŚDS „PODKOWA” (typ: A, B, C) skorzystało łącznie 120 osób, a z pobytu w mieszkaniach treningowych 9 osób.

Tab. 12. Zestawienie osób korzystających z usług ŚDS „PODKOWA” w 2023 r.

Rodzaj	Lokalizacja	Ilość miejsc	Liczba osób korzystających w 2023 r.
ŚDS „PODKOWA” - typ A	ul. Hugona Kołłątaja 8	42	51
ŚDS „PODKOWA” - typ B	ul. Milusińskich 6	20	29
ŚDS „PODKOWA” - typ C	ul. Piastowska 64	25	40
Mieszkanie chronione do 31.10.2023 r. Od 1.11.2023 r. mieszkanie treningowe (zmiana ustawy o pomocy społecznej z 12.03.2004 r.).	ul. Nad Niprem	5	3
	ul. Paderewskiego	4	4
	ul. 11 Listopada	2	2

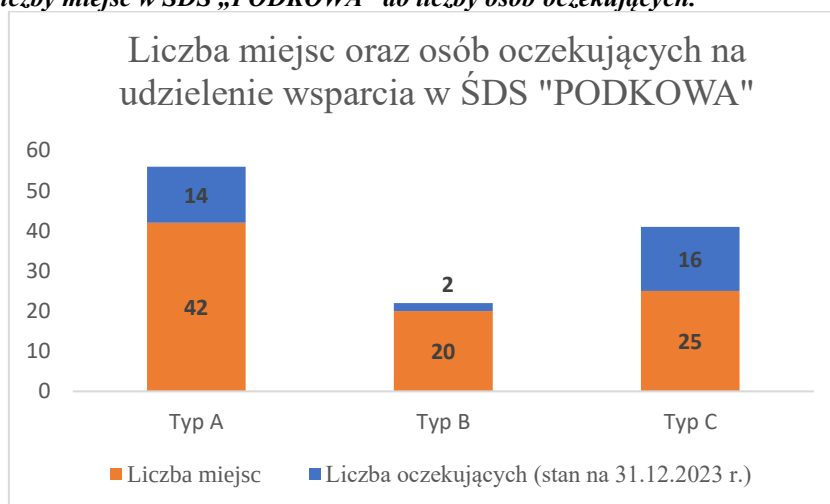
Źródło: dane ŚDS „PODKOWA” w Bielsku-Białej

Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy „PODKOWA”, realizowana w trakcie 2023 r., poza wsparciem oraz treningami realizowanymi podczas codziennej aktywności, polegała na:

- dażeniu do pełnej integracji osób niepełnosprawnych poprzez reprezentowanie ich interesów w społeczności lokalnej;
- współpracy z rodziną w zakresie kształtowania odpowiednich postaw wobec Uczestnika, spotkania w ramach grupy wsparcia;
- współpracy z innymi osobami lub podmiotami działającymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi,
- współpracy ze społecznością lokalną, placówkami kulturalno-oświatowymi, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, poradniami zdrowia psychicznego, organizacjami pozarządowymi w celu zwiększenia skuteczności działań wspierająco-aktywizujących;
- pozyskiwaniu funduszy na potrzeby ponadstandardowych zadań, np. ochrona zdrowia psychicznego;
- prowadzeniu 3 mieszkań treningowych (dla kobiet i mężczyzn);
- organizacji wyjazdu na obóz terapeutyczno-rehabilitacyjny dla Uczestników z możliwością zamknięcia ŚDS (w 2023 r. obóz w Turawie);
- organizowaniu form aktywności o charakterze otwartym: relaksacja, spotkania z kulturą;
- zapewnieniu usług transportowych;
- zapewnieniu jednego gorącego posiłku w ciągu dnia;
- organizowaniu form aktywności w oparciu o trening reminiscencyjny, historyjki TimeSlips - udział w warsztatach Muzeum Pamięci organizowanych przez Fundację Wyspy Pamięci i Galerię Bielską BWA, chromoterapię z elementami światłoterapii.

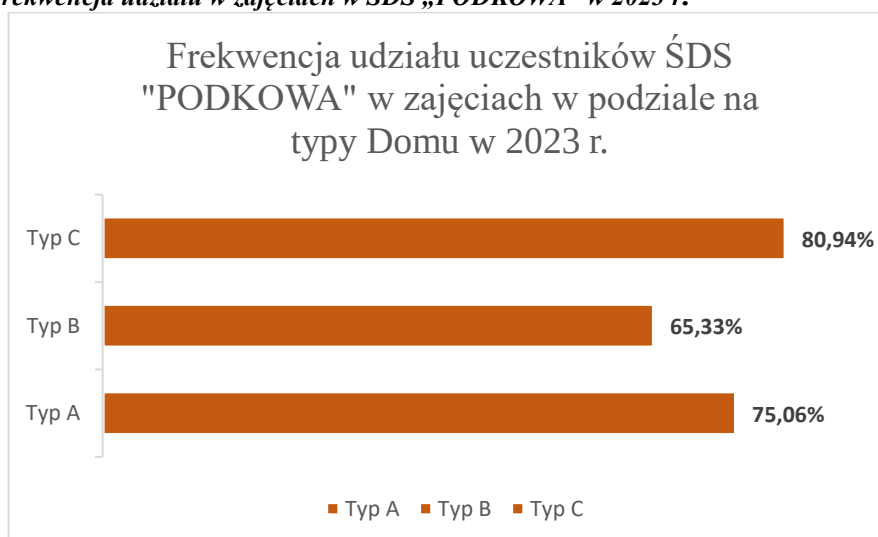
Na wykresie 2 przedstawiona została liczba osób oczekujących na przyjęcie w stosunku do liczby miejsc w poszczególnych typach ŚDS „PODKOWA”. Jak widać, największe zapotrzebowanie występuje wśród osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, czyli u których zdiagnozowano chorobę Alzheimera lub inną chorobę otępienną, która powoduje zmiany w pamięci, myśleniu, rozumieniu (ŚDS typ C). Ponadto większe potrzeby świadczenia usług dedykowanych osobom starszym (również tym, doświadczającym poważnych problemów zdrowotnych) wynikają z sytuacji demograficznej. Należy zauważyć, że w przypadku osób z niepełnosprawnością intelektualną, mogących skorzystać z oferty wsparcia w ŚDS typ B, a także osób przewlekłe psychicznie chorych niewymagających całodobowej opieki psychiatrycznej, mogących skorzystać z oferty wsparcia w ŚDS typ A, na terenie Gminy Bielska-Białej istnieją też inne miejsca, w których mogą one uzyskać pomoc w formie pobytu dziennego (np. warsztaty terapii zajęciowej czy podmioty prowadzone przez organizacje pozarządowe). Natomiast dla osób korzystających z oferty ŚDS typ C nie ma alternatywnych form pomocy w naszym mieście.

Wykres 2. Stosunek liczby miejsc w ŚDS „PODKOWA” do liczby osób oczekujących.

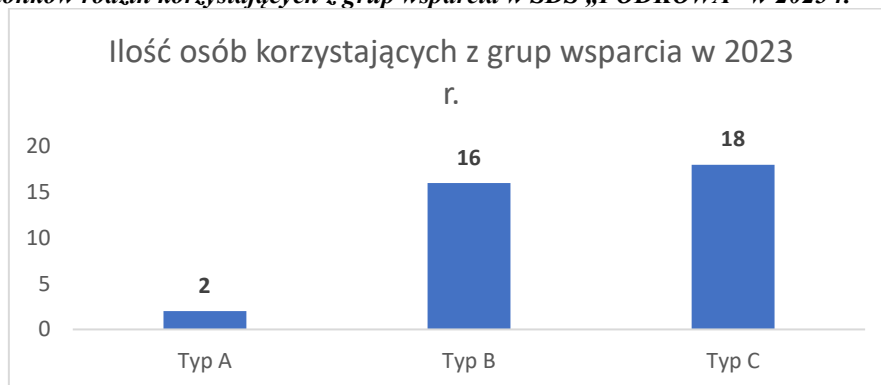
Na wykresie 3 przedstawiony został średni dzienny udział Uczestników w zajęciach prowadzonych w poszczególnych typach Domu.

Wykres 3. Frekwencja udziału w zajęciach w ŚDS „PODKOWA” w 2023 r.

Jak można zauważyć, najrzadziej nieobecności występują w ŚDS typ C. Wynikać to może z faktu, że osoby te pozostają pod opieką aktywnych zawodowo członków rodzin i ta forma wsparcia jest dla nich bardzo pomocna w organizacji dnia codziennego. Podkreślić także należy obciążenie członków rodziny opieką nad osobami, u których zdiagnozowano chorobę Alzheimera lub inną chorobę otępienną, która powoduje zmiany w pamięci, myśleniu, rozumieniu, a także osób z niepełnosprawnością intelektualną, co jest zauważalne poprzez uczestnictwo rodzin i opiekunów w proponowanych formach wsparcia grupowego (por. wykres. 4).

Wykres 4. Ilość członków rodzin korzystających z grup wsparcia w ŚDS „PODKOWA” w 2023 r.

W przypadku osób przewlekle psychicznie chorych (ŚDS typ A) zależność przedstawiona powyżej nie jest tak istotna z uwagi na fakt ich w miarę samodzielnego funkcjonowania w środowisku bądź w mieszkaniach treningowych. Podkreślić należy wartość tego rodzaju wsparcia (mieszkań treningowych), jako pozwalającego na rozwój umiejętności w procesie usamodzielniania, poszukiwania oraz oceniania zasobów i potencjału osób w nich przebywających. Osoby korzystające z pobytu w takim mieszkaniu mają szansę na sprawdzenie swoich umiejętności oraz ewentualnej gotowości na samodzielne zamieszkiwanie. Zauważyć należy, że w ciągu ostatnich lat skrócił się czas oczekiwania na przyznanie mieszkania z zasobów gminy, co stanowi duże ułatwienie w planowaniu procesu usamodzielniania.

„Centrum” Środowiskowy Dom Samopomocy

Placówka mieści się w Bielsku-Białej przy ul. Jana Sobieskiego 158, Ponadto posiada trzy filie:

- Filia I Bielsko-Biała, ul. Piastowska 58,
- Filia II Bestwina, ul. Plebańska 2,
- Filia III Bielsko-Biała, ul. Jagienki 43 b.

Mieszkańcy miasta Bielska-Białej kierowani są do „Centrum” Środowiskowego Domu Samopomocy na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Powiatem Bielskim, a Miastem Bielsko-Biała. ŚDS typu B to placówka pobytu dziennego dla 120 osób z niepełnosprawnością intelektualną, które ukończyły obowiązek szkolny. Nadzrędnym celem „Centrum” jest rehabilitacja społeczna dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną i niepełnosprawnościami sprzężonymi. Rehabilitacja zmierza do ogólnego rozwoju uczestników terapii, poprawy ich sprawności psychofizycznej, zaradności osobistej oraz przystosowania do możliwie niezależnego i samodzielnego życia w środowisku.

Zajęcia w placówce prowadzone są w ramach terapii zajęciowej, w oparciu o programy indywidualne, sporządzone przez wielospecjalistyczny zespół: psychologa, technika fizjoterapii i terapeutów prowadzących poszczególne pracownie. Programy te dostosowane są

do potrzeb rozwojowych każdej osoby, a ich realizacja przebiega w małych grupach lub indywidualnie.

Celem działalności podejmowanej przez Centrum jest kompensowanie skutków niepełnosprawności intelektualnej u podopiecznych poprzez:

- stwarzanie warunków do nabycia umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia codziennego i realizacji zadań życiowych,
- uczenie poprawnego funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym,
- zapobieganie stanom powodującym konieczność ciągłej opieki ze strony rodziny, bądź instytucji poprzez rehabilitację środowiskową,
- stwarzanie warunków do harmonijnego funkcjonowania rodziny dotkniętej niepełnosprawnością jednego z jej członków.

Tab. 13 Liczba mieszkańców Bielska-Białej korzystających z ŚDS „Centrum” w latach 2020-2023

Rok	31.12.2021r.	31.12.2022r.	31.12.2023r.
Liczba mieszkańców Bielska-Biała	54	54	53

Źródło Opracowanie własne na podstawie danych z ŚDS

3.4.4. Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej jest jednostką organizacyjną Miasta Bielska-Białej. Obejmuje swoim zasięgiem miasto Bielsko-Biała oraz powiat bielski. Placówka realizuje następujące działania:

- prowadzenie konsultacji indywidualnych (dla dzieci, młodzieży i dorosłych, par, rodzin) dla osób znajdujących się w kryzysie,
- udzielanie wsparcia psychologicznego/terapii krótkoterminowej w ramach interwencji kryzysowej,
- udzielanie wsparcia psychologicznego w miejscu zamieszkania w sytuacjach uzasadnionych,
- udzielanie poradnictwa pedagogicznego,
- udzielanie porad prawnych,
- prowadzenie interwencji kryzysowych osobiście oraz telefonicznie na terenie ośrodka,
- interwencja kryzysowa w terenie dotycząca traumatycznych wydarzeń,
- prowadzenie grup wsparcia oraz edukacyjno-rozwojowych.
- udostępnienie w sytuacjach uzasadnionych zagrożeniem bezpieczeństwa klienta (zdrowia i życia) lub dobra procesu pomocy, miejsc w całodobowym hostelu na okres maksymalnie 3 miesięcy,
- współpraca z służbami, instytucjami oraz organizacjami na rzecz rozwiązywania problemów indywidualnych klienta oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i rozwiązywania sytuacji kryzysowych,

Działalność Sekcji Interwencyjno-Terapeutycznej POIK za okres od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r.

Liczba interwencji

	Bielsko-Biała	Powiat bielski	Inne	Ogółem
Ambulatoryjnie	4773	1300	282	6355
W hostelu	341	111	23	475
Ogółem	5114	1411	305	6830

II. Dane dotyczące klientów ambulatoryjnych

1. Liczba osób ze względu na wiek i płeć

	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
Nieletni (do 18 lat)	187	82	269
Osoby (19-59 lat)	1138	432	1570
Osoby (powyżej 60 lat)	140	53	193
Klienci NN	42	24	66
Ogółem	1507	591	2098

2. Liczba działań ze względu na rodzaj kontaktu

Kontakt osobisty	5911
Kontakt telefoniczny	411
Inny	33
Ogółem	6355

3. Liczba działań ze względu na formy udzielonej pomocy

	Bielsko-Biała	Powiat bielski	Inne	Ogółem
Pomoc psychologiczna (wsparcie, poradnictwo, terapia)	4705	1261	237	6203
Poradnictwo pedagogiczne	162	49	4	215
Poradnictwo rodzinne	1	0	0	1
Poradnictwo specjalistyczne (specjalistyczne poradnictwo indywidualne i telefoniczne)	5	2	7	14
Pomoc prawna	439	131	36	606
Przyjęcie do hostelu	28	13	7	48
Inne formy pomocy	215	58	53	326

4. Struktura klientów:

	Bielsko-Biała	Powiat bielski	Inne	Ogółem
• Dorośli	15	7	4	26
• dzieci	13	6	3	22
Liczba osobodni	1203	273	19	1495
Liczba interwencji	341	111	23	475

3.5 Placówki Wsparcia Dziennego

Na terenie miasta funkcjonuje łącznie 14 placówek wsparcia dziennego (łącznie 459 miejsc), z czego 10 prowadzonych jest przez Stowarzyszenie Hajstra (285 miejsc), 3 placówki prowadzone są przez Towarzystwo Psychoprofilaktyczne oddział Bielsko-Biała (134 miejsc) oraz 1 przez Stowarzyszenie IGNIS 40 miejsc).

Wśród podopiecznych ww. placówek jest wiele dzieci, które przejawiają zaburzenia zachowania i emocji. Dzieci te były diagnozowane, a niektóre z nich objęte są pomocą pedagogiczną, psychologiczną i terapeutyczną ze strony specjalistów.

3.6 Powiatowy Urząd Pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej, który jest samorządową jednostką budżetową, organizacyjnie wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej, swoim zakresem działania obejmuje miasto Bielsko-Biała i powiat bielski.

Powiatowy Urząd Pracy wykonuje zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Osoby posiadające ustalony stopień niepełnosprawności, zarejestrowane w PUP jako osoby bezrobotne, albo poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu, mają prawo do korzystania z pomocy oferowanej przez PUP, określonej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej dotyczące liczby osób z zaburzeniami psychicznymi i ich aktywizacji, odnoszą się wyłącznie do osób, które mają udokumentowaną niepełnosprawność w tym zakresie.

Tab.14 Liczba osób z niepełnosprawnościami z terenu miasta Bielska-Białej z uwzględnieniem liczby osób z chorobami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku-Białej

Stan na koniec	Liczba zarejestrowanych osób z niepełnosprawnościami ogółem		Liczba zarejestrowanych osób z chorobą psychiczną		Liczba zarejestrowanych osób z upośledzeniem umysłowym	
	ze statusem bezrobotnego	ze statusem poszukującego pracy	ze statusem bezrobotnego	ze statusem poszukującego pracy	ze statusem bezrobotnego	ze statusem poszukującego pracy
2023	289	27	58	8	1	1

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Tab. 15 Udział liczby osób z zaburzeniami psychicznymi do ogółu osób z niepełnosprawnościami z terenu miasta Bielska-Białej zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku-Białej

Stan na koniec	Liczba zarejestrowanych osób z niepełnosprawnościami ogółem	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi	Udział %
2023	316	66	20,90%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej obejmuje działaniami aktywizującymi osoby z niepełnosprawnościami, w tym osoby z zaburzeniami psychicznymi. Osoby te korzystają z:

- pośrednictwa pracy,

- poradnictwa zawodowego,
- szkoleń,
- staży,
- prac społecznie użytecznych,
- subsydiowanego zatrudnienia (w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych, na doposażone / wyposażone stanowiska pracy),
- dotacji na podjęcie działalności gospodarczej.

4 Oświata

Na terenie Bielska-Białej funkcjonuje Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych - publiczna placówka oświatowa resortu edukacji. Świadczy pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla dzieci i młodzieży do ukończenia nauki szkolnej. Wspiera także rodziców i nauczycieli w opiece, wychowaniu i kształceniu młodych ludzi. Poradnia oferuje bezpłatną pomoc psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną i rehabilitacyjną. Do Poradni mogą się zgłaszać:

- dzieci i młodzież w każdym okresie życia do zakończenia szkoły ponadpodstawowej,
- rodzice z niemowlętami,
- rodzice i opiekunowie,
- nauczyciele przedszkoli, szkół i placówek z terenu miasta Bielska-Białej.

Oferta dla dzieci i młodzieży:

Diagnoza i terapia:

- psychologiczna
- pedagogiczna
- logopedyczna

Inne:

- zajęcia integracyjne
- psychoterapia,
- doradztwo zawodowe.

Oferta dla nauczycieli - informacje za rok szkolny 2023/2024

- Porady, konsultacje, działalność informacyjna - 43,
- Prelekcje/wykłady/Grupa wsparcia dla pedagogów i psychologów szkolnych - 22,
- Wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych /szkolenia/ warsztaty - 37.

Oferta dla rodziców – informacje za rok szkolny 2023/2024

- Porady, konsultacje, grupy wsparcia - 73,
- Cykliczne Warsztaty dla Rodziców na terenie ZPPP w różnorodnej tematyce - 36,
- Prelekcje w szkołach i placówkach - 6,
- Szkoła dla Rodziców – cykl zajęć w ZPPP – 3 cykle (1 cykl = 10 spotkań),
- Psychologiczna pomoc w sprawach wychowawczych - 65,
- Mediacje w trudnych sprawach - 8,
- Praca z dzieckiem z zaburzeniami rozwojowymi - 297,
- Wspomaganie rozwoju dzieci - 22.

Tab. 16 Liczba orzeczeń i opinii wydanych przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w latach 2020-2023

Wydawane orzeczenia/opinie	Liczba dzieci w poszczególnych latach			
	2020	2021	2022	2023
Upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim	58	56	66	66
Upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym i znacznym	54	33	38	21
Zagrożenie niedostosowaniem społecznym	24	34	37	44
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim	4	3	7	2
Potrzeba nauczania indywidualnego wynikającego ze skierowania lekarza psychiatry	153	141	183	164
Potrzeba objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub w przedszkolu u dzieci/młodzieży napotykających trudności dydaktyczne, emocjonalne, adaptacyjne	441	515	512	582
Innymi działaniami podejmowanymi w zakresie psychicznego, pomocy psychologicznej na rzecz dzieci, młodzieży i ich rodziców/opiekunów:				
-terapia psychologiczna z psychoterapią	249	229	256	395
-programy profilaktyczno-wychowawcze dla rodziców	154	203	244	290
- działania profilaktyczno-wychowawcze dla uczniów	531	1328	365	372
SUMA	1667	2542	1708	1946

Źródło Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Edukacji i Sportu Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej.

Dużym wsparciem dla uczniów bielsko-bialskich przedszkoli i szkół, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością jest działalność Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. W roku szkolnym 2023/2024 ogółem przyjęto 5171 uczniów, w ramach tzw. pierwszych wizyt, 916 w ramach badań przesiewowych psychologiczno-pedagogicznych i logopedycznych. W oparciu o wykonane badania diagnostyczne Zespół Orzekający -ZPPP wydał ogółem 1259 opinii.

Terapią indywidualną (systematyczną, cotygodniową) na terenie poradni objętych było 778 dzieci i uczniów (terapia psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna oraz w ramach zajęć WWR i SI).

W zakresie realizowania zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych przeprowadzono 127 form zajęć warsztatowych tematycznych, integracyjnych i mediacji rówieśniczych na terenie szkół i przedszkoli.

Przeprowadzono również działania interwencyjne po przypadkach samobójstw u uczniów – 6 (konsultacje, porady, psychoterapia, warsztaty dla klas, spotkania z rodzicami).

Utworzono nową formę współpracy z rodzicami - Grupa Wsparcia dla Rodziców.

ZPPP w tym roku kontynuuje realizację „Programu za Życiem” pełniąc rolę Wiodącego Ośrodka Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczego w Bielsku-Białej.

W Bielsku-Białej funkcjonują przedszkola i szkoły specjalne oraz integracyjne (podstawowe, ponadpodstawowe), przeznaczone dla uczniów z różnego rodzaju niepełnosprawnościami intelektualnymi, w tym dla dzieci słabosłyszących, niesłyszących i z afazją oraz dla uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Funkcjonuje również Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 - placówka dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim, w tym także z powiązanymi z nią sprzężeniami z niepełnosprawnością ruchową, słuchową i autyzmem oraz Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, placówka całodobowa. Ośrodek przeznaczony jest dla chłopców w wieku 12 - 18 lat lub do ukończenia szkoły podstawowej, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na zagrożenie niedostosowaniem społecznym. MOS składa się z SP nr 34 oraz Ośrodka (miejsce całodobowego pobytu wychowanków).

Wychodząc naprzeciw potrzebom uczniom i ich rodzicom, od 1 września 2023 r., uruchomiono IX Liceum Ogólnokształcące Specjalne, dedykowane uczniom zagrożonym niedostosowaniem społecznym, które połączono ze Szkołą Podstawową Specjalną nr 11 o takim samym profilu w Zespół Szkół Specjalnych nr 2. Dodatkowo Szkoły Podstawa nr 11 rozpoczęła funkcjonowanie w drugiej lokalizacji, wskazanej w centrum zdrowia psychicznego, gdzie uczą się dzieci przebywające na terapii w oddziale dziennym tej placówki.

Realizacja Miejskiego Programu Wspierania Odporności Psychiczej Dzieci i Młodzieży początkowo w formie cyklu konferencji szkoleniowych dla nauczycieli oraz pedagogów i psychologów szkolnych, a od września 2023 r., w formie przekazu przez mobiDziennik, dla rodziców uczniów w postaci m.in. cyklu filmów instruktażowych.

Miasto Bielsko-Biała, zgodnie z art.39 ustawy Prawo oświatowe, zapewnia uczniom niepełnosprawnym dowóz do szkół, refundując rodzicom koszt dowozu własnym środkiem transportu oraz organizując dowóz pojazdami, przystosowanymi do przewozu osób niepełnosprawnych wraz z opiekunem.

5 Książnica Beskidzka

Książnica Beskidzka oferuje szeroki księgozbiór dotyczący zdrowia psychicznego. Księgozbiór zawiera bogaty wybór książek i materiałów dotyczących zdrowia psychicznego i samorozwoju, służących wsparciu emocjonalnemu i edukacyjnemu dla wszystkich grup wiekowych. W Książnicy zatrudniony jest przeszkolony personel w obszarze biblioterapii oraz interakcji z różnorodnymi grupami społecznymi, zapewniając profesjonalne wsparcie i zrozumienie dla potrzeb uczestników. Biblioteka jest miejscem otwartym dla każdego, niezależnie od wieku, płci czy statusu społecznego. Każdy jest mile widziany na naszych spotkaniach i zajęciach, tworząc atmosferę otwartości i akceptacji.

Podjęte działania w 2023 r.:

- przeprowadzono 193 spotkania biblioterapeutyczne,
- piknik na rzecz osób ze spektrum autyzmu – „Niebieski piknik,
- kursy komputerowe dla seniorów - wykluczenie cyfrowe,
- książka do domu – dla osób niepełnosprawnych i seniorów.

Książnica Beskidzka współpracuje z:

- szkołami i przedszkolami integracyjnymi w mieście oraz powiecie (codziennie w placówkach prowadzone są różnorodne zajęcia dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami),
- Bielskim Centrum Psychiatrii – Olszówka w Bielsku-Białej oraz Stowarzyszeniem Felicitas, Dom Pomocy „Samarytanin – (zajęcia są prowadzone trzy razy w tygodniu),
- Dziennym Oddział Psychiatryczny dla dzieci i młodzieży w Bielsku-Białej,

- lokalnymi Klubami Seniora, Domami Opieki, Warsztatami Terapii Zajęciowej Dworek oraz Środowiskowym Domem Samopomocy Podkowa obejmuje różnorodne zajęcia:

Książnica prowadzi punkty biblioteczne w:

- Bielskim Centrum Psychiatrii - Olszówka
- Szpitalu Pediatryczny
- Zakładzie karny w Cieszyńce – Oddział Zewnętrzny w Bielsku-Białej

Biblioterapia dla Dorosłych:

Praca z tekstem, muzykoterapia, w tym śpiewane, spotkania z poezją, filmoterapia, gry planszowe, w tym klub gier Szach-Mat, programowanie Lego-WeDo, storytelling, arteterapia i psychodrama, z elementami relaksacji i aktywności fizycznej.

Oferta Dla Dzieci i Młodzieży:

Akademia Kompetencji Przyszłości: program kładący nacisk na umiejętności życiowe, interpersonalne, emocjonalne i komunikacyjne, rozwijający się poprzez praktyczne projekty społeczne.

Team UP: zajęcia koncentrujące się na wyrażaniu emocji przez ruch, budowaniu relacji i rozwijaniu kompetencji społecznych.

HeART: program psychospołeczny opierający się na sztuce jako narzędziu wyrażania siebie i nawiązywania relacji kładący nacisk na proces twórczy i pozytywne interakcje.

Emocje i Uczucia: zajęcia pomagające dzieciom rozpoznawać, nazywać i radzić sobie z emocjami poprzez rozmowy, praktyczne ćwiczenia i przykłady życiowe.

Dodatkowo dla wszystkich grup odbiorców prowadzona jest edukacja regionalna oraz zajęcia pozwalające zapoznać się z biblioteką i jej ofertą.

Filia Integracyjna Książnicy Beskidzkiej - oferta:

- Dyskusyjny Klub Książki "Literatura Bez Barier" - spotkania dla osób z dysfunkcją wzroku, poświęcone literaturze.
- Zajęcia pozwalające lepiej poznać pracę biblioteki.
- Lego-Roboty: kreatywne zajęcia z wykorzystaniem klocków LEGO We-Do.
- Magiczne Zabawy - Gry i zabawy integrujące z nowoczesnymi technologiami.
- Rzut Kostką - Zajęcia z wykorzystaniem gier planszowych.
- Kącik dla Dzieci ze Spektrum Autyzmu - Przestrzeń dla dzieci i rodziców, wyposażona w pomoce terapeutyczne.
- Zajęcia dla grup przedszkolaków z oddziałami terapeutycznymi, wspomagane przez "Magiczny Dywan".
- Zajęcia rehabilitacyjne z wykorzystaniem "Magicznego Dywanu".
- Wypożyczanie urządzeń osobom z dysfunkcją wzroku.
- Udostępnianie Drukarek Brajlowskich i Powiększalników z Funkcją Mowy:
- Dostęp do urządzeń dla osób niewidomych i niedowidzących, z pomocą bibliotekarza.
- Ponadto posiadamy szeroki wybór literatury beletrystycznej oraz popularnonaukowej związanej z ta tematyką zdrowia psychicznego.

6 Organizacje pozarządowe

Ważną rolę w zakresie przeciwdziałania problemom psychicznym pełnią organizacje działające w sferze pożytku publicznego. Głównymi celami działań prowadzonych przez te organizacje są w szczególności:

- pomoc psychospołeczna i terapeutyczna rodzinom dotkniętym problemami patologii społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- udzielanie wsparcia rodzinom dysfunkcyjnym, niepełnym, zagrożonym wykluczeniem społecznym, np. niezaradnym wychowawczo, posiadającym deficyty umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, komunikacji interpersonalnej,
- zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie ich zabezpieczyć,
- pomoc żywnościowa (w tym pomoc w formie gorących posiłków),
- zapewnienie możliwości kąpieli oraz środków higienicznych,
- prowadzenie działań readaptacyjnych skierowanych do osób wykluczonych społecznie w szczególności poprzez: zapewnienie miejsc noclegowych, prowadzenie ergoterapii, udzielanie wsparcia psychologicznego (w tym prowadzenie grup wsparcia), prowadzenie poradnictwa: zawodowego, prawnego, socjalnego itp.
- uczestniczenie osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem, w spotkaniu z okazji Świąt Bożego Narodzenia;
- zachowanie kondycji zdrowotnej osób starszych poprzez zagospodarowanie ich czasu wolnego, umożliwienie kontaktów społecznych, prowadzenie zajęć aktywizujących, prowadzenie spotkań edukacyjnych, organizowanie wyjazdów integracyjnych.

Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Bielska-Białej (dane z Wydziału Spraw Obywatelskich i Przedsiębiorczości Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej, stan na dzień 14 maja 2024 r.):

- **Beskidzkie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Nadzieja”.** Głównym celem było zbudowanie Centrum rehabilitacyjnego dla dzieci niepełnosprawnych. Stowarzyszenie prowadzi Centrum Rehabilitacyjno-Readaptacyjnego dla Dzieci Niepełnosprawnych „Nadzieja”, placówka zajmuje się rehabilitacją dzieci niepełnosprawnych. W ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia pacjenci korzystają również z porad psychologicznych, ćwiczeń logopedycznych oraz terapii zajęciowej.
- **Bielskie Stowarzyszenie Abstynentów Klub „Wzajemność”.** Misją stowarzyszenia jest kształtowanie u swoich członków trwałych dążeń do całkowitego powstrzymania się od picia napojów alkoholowych oraz stworzenia warunków do wytrwania w trzeźwości. Organizacja zajmuje się propagowaniem idei trzeźwości, a zwłaszcza oddziaływanie swoim przykładem i doświadczeniem na grupy społeczne i jednostki nieświadome groźby nałogu. Prowadzone przez stowarzyszenie działania mają charakter profilaktyczny. Członkowie Klubu biorą udział w różnych formach oddziaływań typu psychoterapeutycznego m.in.: terapii grupowej i indywidualnej, zajęć socjoterapeutycznych i grup wsparcia. Członkowie klubu oferują wzajemną pomoc w utrzymaniu abstynencji, organizują dyżury w lokalu Klubu celem niesienia pomocy członkom zagrożonym przerwaniem abstynencji. Stowarzyszenie zajmuje się również prowadzeniem działalności kulturalno-oświatowej, turystyczno-sportowej itp., zapewniającej warunki do właściwego spędzenia czasu wolnego w okresie abstynencji. Dodatkowo w ramach działalności klubowej stowarzyszenie zajmuje się mobilizowaniem członków do uczestnictwa w społecznych akcjach profilaktycznych i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- **Bielskie Towarzystwo Trzeźwości.** Głównym celem stowarzyszenia jest krzewienie abstynencji w szczególności wśród młodzieży, rozwiązywanie problemów związanych z piciem alkoholu i używaniem innych środków zmieniających nastrój, łagodzenie społecznych skutków ich nadużywania oraz profilaktyka i szeroko pojęta pomoc uzależnionym w dalszej terapii. Towarzystwo wspiera nie tylko osoby z problemami

alkoholowymi, lecz także te wychodzące z innych uzależnień, takich jak narkomania czy hazard. Przez siedem dni w tygodniu osobom potrzebującym wsparcia udzielają terapeuci, psycholog, prawnik i członkowie Stowarzyszenia.

Działania:

- spotkania grup samopomocowych dla osób uzależnionych i współuzależnionych opartych na programie 12-kroków,
- zajęcia indywidualne których celem jest zmotywowanie osób uzależnionych do terapii,
- spotkania indywidualne z psychologiem i / lub z terapeutami uzależnień,
- konsultacje dla dzieci i młodzieży dotkniętych elementami alkoholizmu rodziców,
- grupy wsparcia dla Dorosłych wychowujących się w środowiskach dysfunkcyjnych,
- w ramach działań klubowych odbywają się terapie przez sztukę,

Raz w roku stowarzyszenie prowadzi imprezę profilaktyczną dla mieszkańców miasta połączoną z dniem otwartym klubu.

- **Charytatywne Stowarzyszenie Opiekuńczo-Wychowawcze "IGNIS"** zostało powołane, aby nieść pomoc dzieciom i młodzieży szczególnie jej potrzebującej (w tym z niepełnosprawnością). Stowarzyszenie we współpracy z UM Bielsko-Biała prowadzi Świetlicę Socjoterapeutyczną „IGNIS” (placówkę wsparcia dziennego). W ramach działalności świetlicy stowarzyszenie ma pod opieką 40 dzieci, które objęte są wszechstronną pomocą psychologiczną, logopedyczną i pedagogiczną.
- **Fundacja MUUVE** Celem fundacji jest działalność edukacyjna i profilaktyczna - dotycząca zagrożeń chorobami psychicznymi wywoływanymi między innymi nadmiernym stresem.

Warsztaty i szkolenia:

Autorskie spotkania warsztatowo-szkoleniowe Fundacji opierają się na założeniu, że ludzie najlepiej uczą się przez doświadczenie. Organizacja w swojej ofercie ma różnorodne spotkania warsztatowo- szkoleniowe, z zakresu szeroko rozumianych umiejętności miękkich, dostosowane do potrzeb i wymagań uczestników. Przykładowe tematy realizowanych zadań:

- budowanie poczucia własnej wartości,
- efektywna komunikacja i czytanie mowy ciała,
- stres- jak na nim zapanować,
- umiejętne zarządzanie czasem,
- rozwiązywanie konfliktów,
- umiejętności perswazji i negocjacji.

Grupy wsparcia - składają się z osób zmagających się z podobnymi trudnościami, szukających wsparcia lub rozwiązania swoich problemów, które podczas cyklicznych spotkań dzielą się swoimi doświadczeniami. Grupa może mieć charakter otwarty (gdy w każdym momencie mogą dołączyć inni członkowie) lub zamknięty (bez możliwości dołączenia do zawiązanej grupy) - o charakterze grupy decydują uczestnicy na pierwszym spotkaniu.

Coaching – dla osób indywidualnych. Istotą coachingu jest wspieranie petenta w określeniu oraz osiąganiu celów życiowych i zawodowych bez dawania mu gotowych rozwiązań. Podczas spotkań coachingowych wykorzystywane są różnorodne narzędzia oraz techniki pobudzające wyobraźnię i podświadomość Klienta.

Mediacje – jest to forma rozwiązywania sporów, w której mediator pomaga stronom we wzajemnej komunikacji, określeniu potrzeb, interesów i opcji oraz znalezieniu wspólnego, satysfakcjonującego obu uczestników mediacji rozwiązania.

Terapia - forma pomocy osobom doświadczającym kryzysów, trudności emocjonalnych, a także pragnących lepiej poznać i zrozumieć siebie. Rodzaje wsparcia terapeutycznego:

- RTZ – Racjonalna Terapia Zachowań,

- Terapia Linii Czasu,
- Terapia par,
- Arteterapia.

Psychoedukacja - to forma wsparcia Klienta/Pacjenta dzięki której uzyskuje wiedzę i umiejętności z zakresu problemu, z którym aktualnie się mierzy, staje się bardziej świadomy i lepiej radzi sobie z zaistniałą sytuacją.

- **Fundacja Praesterno – Śląski Ośrodek Fundacji Praesterno w Bielsku-Białej.** Działania realizowane na rzecz ochrony zdrowia psychicznego:

- 1) Młodzieżowe Grupy Psychokorekcyjne,
- 2) Warsztaty edukacyjne pn. Akademia Dorosłości jest to propozycja dla młodszej młodzieży, mającej przede wszystkim problemy społeczne, które mogą w niedalekiej przyszłości stać się głównym powodem zachowań ryzykownych.
- 3) Zajęcia uzupełniające o charakterze wspólnotowym, społecznościowym i edukacyjnym w ramach zadania prowadzone są 2 typy zajęć:
 - zajęcia integracyjne, spotkania rozwojowe dla grupy ośrodkowej, tworzenie społeczności ośrodkowej,
 - warsztaty w obszarach, które młodzież uznaje za ważne i potrzebne z punktu widzenia ich sytuacji rozwojowej. Podstawową formą oddziaływania jest socjoterapia: tworzenie sytuacji ułatwiających wchodzenie w relacje, analiza i korekcja bieżących zachowań społecznych, modelowanie, praca na tu i teraz oraz interwencyjna pomoc psychologiczna (doraźne konsultacje),
- 4) Konsultacje indywidualne dla młodzieży i rodziców i Indywidualne Programy Psychokorekcyjne,
- 5) Grupy Wsparcia dla rodziców niewydolnych wychowawczo, mających kłopoty z dziećmi w tym także dla rodziców samotnie wychowujących dzieci,
- 6) Grupa Wsparcia dla Rodziców których problemy wykraczają poza problemy wychowawcze i przez nie, mający trudności z wywiązywaniem się z zadań rodzicielskich i opiekuńczych,
- 7) Grupa warsztatowa dla rodziców i opiekunów nastolatków „Domowe Partnerstwo”
- 8) Konsultacje indywidualne i Poradnictwo rodzinne,
- 9) Tematyczne Warsztaty Edukacyjne - jest to propozycja dla osób dorosłych, którym brakuje określonych umiejętności życiowych a ich brak wpływa na całą rodzinę.

- **Fundacja „SERCA DLA MALUSZKA”** to pozarządowa organizacja dobroczynna zaangażowana w opiekę nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnością oraz rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonymi ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Działania realizowane przez fundację:

- **Pomoc psychologiczna dla podopiecznych,**

- **Grupa wsparcia** dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością.

Obecnie Fundacja prowadzi zbiórkę w ramach której chce pozyskać środki na organizację bezpłatnej pomocy psychologicznej dla Opiekunów Podopiecznych w ramach Projektu "JESTEM." W ramach planowanego **gabinetu psychologicznego**, na wsparcie będą mogły liczyć nie tylko indywidualne osoby, ale także całe rodziny, które zostały dotknięte kryzysem w wyniku sytuacji życiowej, w której się znalazły.

- **Fundacja Zapobiegania i Resocjalizacji Uzależnień „NADZIEJA”** Fundacja Zapobiegania i Resocjalizacji Uzależnień „Nadzieja” podejmuje działania w zakresie wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi, m.in. osób uzależnionych oraz doświadczających kryzysu psychicznego. Opis działań Fundacji znajduje się na stronie 11.
- **Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział Terenowy w Bielsku-Białej** Stowarzyszenie założone przez rodziców i opiekunów dzieci, nastolatków i osób dorosłych z autyzmem. Jego celem jest wspieranie osób z zaburzeniami psychicznymi - osób z autyzmem

i z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w tym z autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną.

1. Wsparcie rehabilitacyjne dzieci i młodzieży terapia integracji sensorycznej (SI),
2. Wsparcie terapeutyczne/pedagogiczne - trening usamodzielniania,
3. Trening umiejętności społecznych (TUS), oraz treningi,
4. Szkolenia dla rodziców, nauczycieli i pedagogów.

- **Stowarzyszenie Hajstra.** Głównym celem Stowarzyszenia jest pomoc dzieciom, młodzieży oraz ich rodzinom poprzez organizację wspólnych przedsięwzięć z różnych dziedzin życia. Stowarzyszenie prowadzi Zespół Placówek Dla Dzieci i Młodzieży „PARASOL” w Bielsku-Białej.

Obecnie organizacja zatrudnia 5 psychologów, którzy udzielają wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla 285 podopiecznych oraz ich rodziców/opiekunów w 10 placówkach wsparcia dziennego (indywidualne konsultacje z dziećmi i rodzicami). Ponadto specjaliści prowadzą zajęcia grupowe i realizują autorskie programy w ramach działalności placówek podległych Stowarzyszeniu.

- **Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Serce dla Serca” w Bielsku – Białej.** Organizacja prowadzi m.in. działania w ramach Rządowego Programu „Od zależności ku samodzielności”. Program jest skierowany do osób z zaburzeniami psychicznymi, chorobami otępiennymi i Alzheimerem, osób niepełnosprawnych intelektualnie a także ich rodzin i opiekunów. Podstawowym założeniem projektu jest aktywizacja społeczna, psychiczna oraz fizyczna adresatów zadania i ich integracja. Realizując niniejszy program organizacja chce stworzyć podopiecznym niepełnosprawnym intelektualnie, zaburzonym psychicznie i ich opiekunom lepsze warunki życiowe, możliwości rozwoju, lepszej samooceny i działania w grupie.

- **Stowarzyszenie Pozytywne Wsparcie "W"** powstało po to, by pomagać osobom współuzależnionym. Stowarzyszenie proponuje całościowy pakiet pomocowy: począwszy od telefonu zaufania, możliwości kontaktu za pomocą strony na Facebooku, Messengera czy maila na spotkaniach indywidualnych w Centrum Organizacji Pozarządowych przy ul. Cieszyńskiej 18. Stowarzyszenie edukuje o współuzależnieniu, kieruje do odpowiednich instytucji i pomaga stawiać pierwsze kroki na drodze do nowego, lepszego życia.

- **Stowarzyszenie Promocji Zdrowia Psychicznego "Od Nowa".** Organizacja prowadzi w Czechowicach-Dziedzicach ośrodek rehabilitacyjny dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Placówka ta przyjmuje na roczny pobyt stacjonarny osoby pełnoletnie z terenu całego kraju, dysponuje 23 miejscami.

Ponadto od wielu lat Stowarzyszenie realizuje - w ramach zadania publicznego zleconego przez Urząd Miejski Bielska-Białej - program Wyjazdowych Sesji Terapeutycznych przeznaczony dla osób uzależnionych od alkoholu oraz współuzależnionych. Nabór uczestników tego programu prowadzi Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Bielsku-Białej.

- **Śląska Fundacja Błękitny Krzyż.** Główne cele Fundacji to: przeciwdziałanie wszelkim formom i przejawom patologii społecznej, w tym narkomanii, alkoholizmowi, przemocy. Opis działań Fundacji znajduje się na stronie 12.

- **Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział Bielsko-Biała** od kilkunastu lat zajmuje się wyrównywaniem szans dla osób wywodzących się środowisk defaworyzowanych: dzieci ulicy, dzieci z rodzin ubogich, dzieci z rodzin zastępczych. Głównym działaniem Towarzystwa jest obecnie „Ulica Kreatywna”. W ramach tego zadania organizacja prowadzi trzy placówki wsparcia dziennego: dwie placówki wsparcia w formie pracy opiekuńczej (stacjonarne), czynne przez pięć dni w tygodniu; placówkę wsparcia w formie pracy podwórkowej w czterech miejscach miasta w zespołach dwuosobowych

i drop-in center; dwa zespoły interwencyjne ukierunkowane na pracę z młodzieżą starszą (dwa razy w tygodniu); liczne wycieczki i wyjazdy; korepetycje i douczanie oraz poradnictwo. Z tą ofertą dociera do ponad 300 dzieci. Prowadzi również bezpłatne poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagoga i mentora oraz dożywianie dla kilkudziesięciu rodzin. W ramach pracy placówki podmiot zapewnia dzieciom opiekę pedagogiczną, pomoc w nauce i wyrównywaniu zaległości szkolnych, jak również pomoc w rozwiązywaniu kryzysów – w tym celu przeprowadza dla nich warsztaty socjoterapeutyczne oraz zapewnia wsparcie psychologa.

7 Inne działania edukacyjno-informacyjne realizowane przez miasto

Projekt ZaJaki - w trosce o zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży, Miasto Bielsko-Biała - Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej wspólnie z Grupą Kęty i Fundacją Biegniemy z Mają, przygotował projekt pn. „ZaJaki.pl”. Partnerami przedsięwzięcia są Fundacja Muuve, Kwadrat Multimedia oraz Rekord SI.

Celem projektu jest zwrócenie uwagi na problem, pogarszającego się zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, odpowiadając tym samym na potrzeby uczniów, rodziców oraz pedagogów powstałe po okresie nauczania zdalnego oraz pandemii Covid-19, która wpłynęła na wiele obszarów funkcjonowania społeczeństwa.

Za wesoły, za smutny, za cichy, za wrażliwy ..., a Ty za jaki jesteś? Każdy z nas otrzymał kiedyś podobną etykietę. Większość z nas posługuje się nimi i łatwo je przykleja, szczególnie dzieciom. Niejednokrotnie nie zdajemy sobie sprawy z konsekwencji przyklejania „łatek” - jak słowo z pozoru śmieszne, zwyczajne - dla kogoś innego może być źródłem frustracji, obniżonej samooceny, „zamykania się w swoim świecie”.

I edycja projektu miała za zadanie koncentrować się na potrzebach dzieci i młodzieży, związanych z wyposażeniem w narzędzia do budowania samoakceptacji jako elementów radzenia sobie z sytuacjami, na które często nie mają wpływu. Odpowiadała także na potrzeby związane z dostępem do informacji, gdzie samodzielnie szukać wsparcia i pomocy.

Tematem II edycji projektu była przemoc rówieśnicza. Podczas warsztatów zostały poruszone kwestie rodzajów i skutków przemocy rówieśniczej, profilaktyki oraz interwencji w środowisku szkolnym.

- **Regionalna Olimpiada Wiedzy o Zdrowiu Psychicznym** ma na celu promowanie wiedzy na temat zdrowia psychicznego wśród młodzieży oraz zachęcanie do rozwijania zainteresowań w tej dziedzinie.
- **Konferencja "Blżej dziecka..."** jest wydarzeniem corocznym skierowanym do specjalistów, rodziców, nauczycieli oraz wszystkich zainteresowanych problematyką zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Jej celem jest wymiana wiedzy, doświadczeń oraz najlepszych praktyk w zakresie wsparcia psychicznego najmłodszych.

III Cele i Zadania Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

Cele główne wynikające z założeń Narodowego Programu Zdrowia i Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego to:

1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.
2. Promocja zdrowia psychicznego.

I Cel główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.

Cel szczegółowy:

1. Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom

Zadania:

- a) diagnozowanie dzieci i młodzieży,
- b) udzielanie bezpośredniej pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom z placówek oświatowych na terenie Miasta Bielska-Białej,
- c) wspieranie i wspomaganie placówek oświatowych na terenie miasta Bielska-Białej,
- d) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych,
- e) udzielanie poradnictwa pedagogicznego,
- f) profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, dbałość o dobrostan uczniów oraz przeciwdziałanie kryzysom zdrowia psychicznego. Uruchomienie i wspieranie programów profilaktycznych i prozdrowotnych w szkołach z zakresu zdrowia psychicznego, w tym prewencji samobójstw, uzależnień oraz zaburzeń odżywiania oraz przemocy rówieśniczej,
- g) tworzenie programów wsparcia psychologicznego dla nauczycieli, mających na celu zapobieganie wypaleniu zawodowemu, zwiększanie odporności psychicznej oraz wspieranie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.

Sposób realizacji:

- a) działalność Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bielsku-Białej w zakresie diagnostyki, profilaktyki, terapii, opiniowania i orzecznictwa na potrzeby bielskich jednostek oświatowych
- b) edukacja psychologiczno-pedagogiczna rodziców w zakresie rozwoju dzieci i młodzieży,
- c) warsztaty dla dzieci i młodzieży,
- d) warsztaty/spotkania dla rodziców,
- e) grupy wsparcia dla nauczycieli
- f) porady, konsultacje dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli,
- g) terapie psychologiczne,
- h) wspomaganie i wspieranie działalności jednostek oświatowych,
- i) edukacja dzieci i młodzieży w zakresie promocji zdrowia psychicznego.

Wskaźniki monitoringu:

- liczba przyjętych klientów
- liczba przeprowadzonych badań diagnostycznych
- liczba szkoleń/warsztatów,

- liczba porad, konsultacji,
- liczba terapii

Realizatorzy:

Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Miasto Bielsko-Biała, Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej, placówki oświatowe

Cel szczegółowy:

2. Upowszechnianie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej

Zadania:

- a) upowszechnianie informacji o placówkach oferujących usługi w zakresie ochrony zdrowia psychicznego dla mieszkańców miasta,
- b) nadzorowanie dostępności usług zdrowotnych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,
- c) zwiększenie dostępności oraz redukcja nierówności w dostępie do różnorodnych form środowiskowej opieki psychiatrycznej,
- d) wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach działań związanych z rehabilitacją społeczną,
- e) zapewnienie ciągłości i dostępności usług dziennego pobytu dla osób z problemami psychicznymi,
- f) podnoszenie kwalifikacji pracowników ochrony zdrowia w zakresie pracy z osobami przejawiającymi zaburzenia psychiczne, zarówno w opiece podstawowej, jak i specjalistycznej.

Sposób realizacji:

- a) współpraca placówek działalności leczniczej z organizacjami wspierającymi osoby z zaburzeniami psychicznymi,
- b) dostarczanie informacji o dostępnych punktach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- c) utworzenie nowych placówek świadczących bezpłatną opiekę psychiatryczną dla dorosłych i dzieci, w tym finansowanych poza systemem NFZ,
- d) skierowanie wniosków do NFZ w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu zakontraktowania świadczeń zdrowotnych, zgodnego z lokalnymi potrzebami,
- e) organizacja szkoleń i spotkań informacyjnych oraz edukacyjnych dla pracowników i społeczności.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba dorosłych pacjentów korzystających z usług poradni zdrowia psychicznego (konsultacje psychiatryczne),
- b) liczba dorosłych pacjentów korzystających z usług poradni zdrowia psychicznego (konsultacje psychologiczne/psychoterapeutyczne),
- c) liczba dzieci i młodzieży korzystających z usług poradni zdrowia psychicznego (konsultacje psychiatryczne),
- d) liczba dzieci i młodzieży korzystających z usług poradni zdrowia psychicznego (konsultacje psychologiczne/psychoterapeutyczne),
- e) liczba osób, które otrzymały informacje dotyczące wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego,
- f) liczba placówek medycznych świadczących usługi w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,

- g) liczba przeprowadzonych szkoleń i spotkań edukacyjnych dla pracowników podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w zakresie pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

Realizatorzy:

Miasto Bielsko-Biała, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA”, organizacje pozarządowe, podmioty działalności leczniczej

Cel szczegółowy:

3. Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

Zadania:

- a) wspieranie osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin w środowisku zamieszkania poprzez zapewnienie pomocy rzeczowej, finansowej, świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i opieki wytnieniowej,
- b) inspirowanie podmiotów sektora pozabudżetowego do działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin,
- c) rozwój wolontariatu i asystentury na rzecz wsparcia środowiska osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób w/po kryzysie psychicznym,
- d) organizowanie warsztatów i zajęć rozwijających umiejętności społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- e) szkolenia dla pracowników miejskich instytucji,
- f) prowadzenie konsultacji indywidualnych (dla dzieci, młodzieży i dorosłych), par, rodzinnych dla osób znajdujących się w kryzysie,
- g) prowadzenie grup edukacyjno-rozwojowych i wsparcia.

Sposób realizacji:

- a) warsztaty/spotkania dla pracowników,
- b) pomoc rzeczowa, finansowa, świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych, usług opieki wytnieniowej,
- c) wsparcie finansowe dla organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą osobom z zaburzeniami psychicznymi (granty, otwarte konkursy ofert),
- d) udzielanie doradztwa w zakresie tworzenia projektów skierowanych na integrację społeczną osób z problemami psychicznymi.
- e) rekrutowanie wolontariuszy i organizowanie szkoleń dla osób chcących wspierać osoby z zaburzeniami psychicznymi, zarówno w formie indywidualnego wsparcia, jak i grupowego,
- f) organizowanie warsztatów i zajęć rozwijających umiejętności społeczne oraz adaptacji do życia w społeczeństwie,
- g) udzielanie indywidualnych porad i wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym,
- h) tworzenie grup edukacyjno-rozwojowych.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba spotkań/warsztatów,
- b) liczba osób, które otrzymały pomoc finansową i rzeczową,
- c) liczba osób korzystających z usług opiekuńczych, opieki wytnieniowej i asystenta osoby niepełnosprawnej,

- d) liczba projektów wspierających osoby z zaburzeniami psychicznymi realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- e) liczba godzin wsparcia udzielonych przez wolontariuszy
- f) liczba przeprowadzonych warsztatów
- g) liczba przeprowadzonych indywidualnych porad
- h) liczba grup edukacyjno-rozwojowych

Realizatorzy:

Miasto Bielsko-Biała, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA”, Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej, organizacje pozarządowe, podmioty działalności leczniczej

Cel szczegółowy:

- 4. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadania:

- a) zwiększenie zaangażowania w życie kulturalne Uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy „PODKOWA” oraz ich rodzin i opiekunów,
- b) prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej, adresowanej do pracodawców, promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- c) zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi.
- d) Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy,
- e) Organizacja programów stażowych oraz praktyk zawodowych w instytucji kultury.

Sposób realizacji:

- a) udział w projekcie Rozwój usług w społecznościach lokalnych Bielska-Białej w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027,
- b) przeprowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej,
- c) wsparcie zatrudnienia i aktywizacja zawodowa w ramach bieżących zadań zgodnie z przepisami „Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy” oraz „Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych”,
- d) realizację usług rynku pracy, takich jak: pośrednictwo pracy (w tym kierowanie osób do pracodawców wz. ze zgłoszonymi przez nich ofertami pracy) i poradnictwo zawodowe (indywidualne i grupowe porady zawodowe, indywidualna i grupowa informacja zawodowa) oraz szkolenia,
- e) realizację instrumentów rynku pracy – subsydiowanych form zatrudnienia: staży, prac interwencyjnych, robót publicznych, refundacji kosztów wyposażenia / doposażenia stanowiska pracy, bonów zatrudnieniowych i na zasiedlenie,
- f) wspieranie przedsiębiorczości osób z niepełnosprawnością psychiczną, udzielanie im bezzwrotnych środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, założenie albo przystąpienie do spółdzielni socjalnej, wskazywanie im na możliwości pozyskania wsparcia finansowego i doradczego również w innych instytucjach – współpraca z OWES,
- g) dążenie do zwiększenia udziału osób z niepełnosprawnością psychiczną we wszelkich, wyżej wymienionych formach wsparcia realizowanych przez PUP, promowanie tych

działań wśród klientów indywidualnych PUP (osób zarejestrowanych jako bezrobotne i poszukujące pracy),

- h) upowszechnianie i bieżąca aktualizacja informacji na temat form wsparcia realizowanych przez PUP dla osób z niepełnosprawnością, w tym psychiczną,
- i) -działania informacyjne względem pracodawców, mające na celu promowanie zatrudniania osób z niepełnosprawnością, w tym psychiczną,
- j) współdziałanie z pracodawcami w celu aktywizacji zawodowej klientów indywidualnych PUP,
- k) szkolenia dla pracodawców.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba osób objętych wsparciem w ramach projektu,
- b) liczba kampanii,
- c) liczba kontaktów/wizyt w ramach usługi pośrednictwa pracy, w tym:
 - a. -liczba wydanych skierowań do pracodawców wz. ze złożonymi ofertami pracy, w tym w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, doposażonych stanowisk pracy oraz staży,
 - b. liczba osób, które podjęły pracę w wyniku działań PUP, w tym w rezultacie wydanych skierowań,
- d) liczba osób skierowanych na szkolenia zawodowe i inne usługi szkoleniowe,
- e) liczba osób korzystających z bonów zatrudnieniowych bądź na zasiedlenie,
- f) liczba udzielonych indywidualnych i grupowych porad zawodowych,
- g) liczba udzielonych indywidualnych i grupowych informacji zawodowych,
- h) liczba pracodawców, z którymi podjęto współpracę w kontekście zatrudniania osób z niepełnosprawnością psychiczną,
- i) liczba podjętych działań promocyjnych wobec pracodawców.

Realizatorzy:

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej, Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA”,
Miasto Bielsko-Biała, instytucje kultury w Bielsku-Białej

Cel szczegółowy:

- 5. Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy

Zadania:

- a) utworzenie i powołanie zespołu odpowiedzialnego za koordynowanie i monitorowanie realizacji miejskiego programu ochrony zdrowia psychicznego,
- b) opracowanie oraz regularna aktualizacja miejskiego programu ochrony zdrowia psychicznego,
- c) wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego oraz informowanie mieszkańców o dostępnych formach opieki zdrowotnej, wsparcia społecznego oraz możliwościach aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Sposób realizacji:

- a) rozpowszechnienie w formie elektronicznej (za zgodą autorów) aktualnego Przewodnika Informacyjnego dotyczącego dostępnych form opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie śląskim wydanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,

- b) przygotowywanie i dystrybucja np. ulotek, plakatów, informatorów skierowanych do osób borykających się z problemami zdrowia psychicznego

Wskaźniki monitoringu:

- a) coroczne sprawozdanie z realizacji Programu,
- b) liczba działań mających na celu rozpowszechnienie Przewodnika Informacyjnego,
- c) liczba wydanych i rozpowszechnionych m.in. ulotek/plakatów/informatorów wraz z podaniem miejsca przekazania materiałów.

Realizatorzy:

Miasto Bielsko-Biała

II Cel główny:

Promocja zdrowia psychicznego.

Zadania:

- a) prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu promowanie zdrowia psychicznego oraz zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- b) organizacja szkoleń z zakresu zdrowia psychicznego i jego promocji,
- c) opracowanie i realizacja programu profilaktyki depresji skierowanego do dzieci i młodzieży,
- d) promowanie inicjatyw związanych ze zdrowiem psychicznym w społeczności lokalnej,
- e) organizacja cyklicznych wydarzeń edukacyjnych i artystycznych mających na celu zwiększenie świadomości na temat zdrowia psychicznego.

Sposób realizacji:

- a) opracowanie i wdrażanie projektów oraz programów w zakresie kompleksowej promocji zdrowia psychicznego,
- b) edukacja społeczeństwa, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, w zakresie zdrowia psychicznego,
- c) organizacja konferencji, szkoleń, warsztatów, spotkań oraz kampanii społecznych dotyczących zdrowia psychicznego,
- d) rozpowszechnianie informacji na temat stereotypów i uprzedzeń wobec osób z zaburzeniami psychicznymi,
- e) zapewnienie wsparcia i poradnictwa dla osób z problemami psychicznymi i ich bliskich,
- f) współpraca z placówkami edukacyjnymi w celu zapobiegania zagrożeniom zdrowotnym związanym z zdrowiem psychicznym, a także tworzenie grup wsparcia i punktów konsultacyjnych dla dzieci, rodziców oraz nauczycieli, dostosowanych do bieżących potrzeb.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba opracowanych i/lub zrealizowanych projektów/programów w obszarze szeroko rozumianej promocji zdrowia psychicznego,
- b) liczba działań informacyjno-edukacyjnych,
- c) liczba przeprowadzonych szkoleń, konferencji, warsztatów, spotkań, kampanii w zakresie zdrowia psychicznego,
- d) liczba i rodzaj upowszechnionych informacji.

Realizatorzy:

Miasto Bielsko-Biała, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, warsztaty terapii zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA”, Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej, placówki oświatowe oraz podmioty wyłonione w drodze postępowań konkursowych zgodnie z obowiązującymi przepisami.

IV Harmonogram realizacji Programu

Zakłada się, iż zadania w ramach realizacji poszczególnych celów Programu odbywać się będą przez cały rok. Posiedzenia zespołu odbywać się będą w zależności od potrzeb.

Celem nadrzędnym jest stopniowe rozszerzanie liczby działań, które wspierają osoby z zaburzeniami psychicznymi, prowadzą do zmniejszenia nierówności w dostępie do opieki psychologiczno-psychiatrycznej oraz promują zdrowie psychiczne w społeczeństwie. Program będzie monitorowany i aktualizowany w miarę realizacji celów, by zapewnić efektywność działań do 2030 roku.

V Finansowanie Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków:

- 1) budżetu miasta Bielska-Białej (w ramach posiadanych środków),
- 2) budżetu państwa,
- 3) Narodowego Funduszu Zdrowia,
- 4) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 5) Funduszu Pracy,
- 6) własnych realizatorów Programu,
- 7) ze zewnętrznych, w tym unijnych,
- 8) innych.

VI Podmioty realizujące i uczestniczące

- a) Miasto Bielsko-Biała,
- b) Powiatowy Urząd Pracy,
- c) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej,
- d) Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA” w Bielsku-Białej,
- e) Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej,
- f) Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Bielsku-Białej,
- g) Bielskie Centrum Psychiatrii - Olszówka,
- h) Szpital Pediatryczny w Bielsku-Białej,
- i) Książnica Beskidzka,
- j) Organizacje pozarządowe
- k) Inne podmioty.

Program realizowany będzie w oparciu o współpracę z podmiotami działającymi w mieście bądź też na jego rzecz oraz zgodnie z kompetencjami w wielosektorowych obszarach szeroko rozumianej ochrony zdrowia psychicznego.

VII Sprawozdawczość

- Sprawozdanie z Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego będzie uwzględnione w Raporcie o Stanie Miasta począwszy od 2026 roku.
- Podmioty realizujące Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego będą sporządzać do końca lutego danego roku (począwszy od 2026) sprawozdanie z realizacji Programu, które zawierać będzie szczegółowe informacje o osiągniętych wynikach, zrealizowanych zadaniach oraz zidentyfikowanych wyzwaniach.
- Sprawozdania będą przesyłane do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej.

Ewaluacja Programu

- Ewaluacja Programu będzie przeprowadzana w celu oceny efektywności, jakości realizacji celów oraz identyfikacji mocnych stron i obszarów wymagających poprawy.
- Ewaluacja odbędzie się w 2028r.
- Ewaluacja będzie obejmować:
 - Analizę osiągniętych celów i realizacji zadań Programu.
 - Analizę wskaźników monitorujących oraz danych zebranych przez podmioty realizujące Program (np. liczba przeprowadzonych szkoleń, liczba udzielonych porad, liczba osób objętych pomocą).
 - Porównanie wyników realizacji Programu z pierwotnie założonymi celami i zadaniami.

Ocena efektywności i jakości Programu

- Ocena efektywności Programu będzie koncentrować się na stopniu osiągnięcia wyznaczonych celów (zarówno ogólnych, jak i szczegółowych) w odniesieniu do rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej.
- Ocena jakości realizacji Programu będzie uwzględniała jakość świadczonych usług, dostępność form wsparcia oraz zaangażowanie partnerów społecznych (m.in. organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, podmiotów leczniczych).
- Na podstawie wyników ewaluacji i oceny, będą formułowane rekomendacje dotyczące dalszego doskonalenia Programu, zmiany w zakresie priorytetów i zasobów, oraz wskazówki dotyczące nowych wyzwań w obszarze ochrony zdrowia psychicznego.

Raportowanie wyników ewaluacji

- Podmioty realizujące Program będą zobowiązane do opracowania raportu z wynikami ewaluacji, który będzie dostarczany do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej.
- Raport będzie zawierał:
 - Podsumowanie przeprowadzonej ewaluacji.
 - Wnioski z analizy wyników Programu.
 - Rekomendacje dotyczące zmian i doskonalenia Programu.
 - Działania korygujące, jeśli będą wymagane w kontekście realizacji celów Programu.

Dostosowanie Programu na podstawie ewaluacji

- Na podstawie wyników ewaluacji i raportów z realizacji Programu, będą podejmowane decyzje o modyfikacjach w programie lub w jego elementach, mających na celu poprawę skuteczności działań, a także lepsze dopasowanie do zmieniających się potrzeb społeczności.

- Program będzie elastycznie dostosowywany, uwzględniając dynamiczne wyzwania w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi.

VIII Podsumowanie i prognozowane efekty

Największe ryzyko związane z realizacją Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego wiąże się z brakiem dedykowanych środków finansowych na jego realizację oraz niedoborem specjalistów z zakresu zdrowia psychicznego (psychologów, psychoterapeutów, psychiatrów).

Realizacja Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Bielsku-Białej ma na celu nie tylko poprawę zdrowia psychicznego mieszkańców, ale także budowanie bardziej świadomej i wspierającej społeczności, która potrafi skutecznie reagować na problemy psychiczne i promować zdrowy styl życia.

Cele określone w Programie są spójne ze Strategią Rozwoju Bielska-Białej do roku 2030 tj. z obszarem Życie, kierunek 4. Wspieranie działań na rzecz zwiększania bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 4.3. Działania ukierunkowane na rozwój systemu profilaktyki oraz szybkiej pomocy.

IX Podstawa prawna Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

- 1) art.68 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16.07.1997 r.
- 2) Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r.
- 3) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030
- 4) Ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015
- 5) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025

Istnieją także akty prawne merytorycznie powiązane z Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego, a mianowicie:

- 1) Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.
- 2) Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.
- 3) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r.
- 4) Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.
- 5) Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Uzasadnienie

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

Realizacja Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Bielsku-Białej ma na celu nie tylko poprawę zdrowia psychicznego mieszkańców, ale także budowanie bardziej świadomej i wspierającej społeczności, która potrafi skutecznie reagować na problemy psychiczne i promować zdrowy styl życia.

Cele określone w Programie są spójne ze Strategią Rozwoju Bielska-Białej do roku 2030 tj. z obszarem Życie, kierunek 4. Wspieranie działań na rzecz zwiększania bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 4.3. Działania ukierunkowane na rozwój systemu profilaktyki oraz szybkiej pomocy.